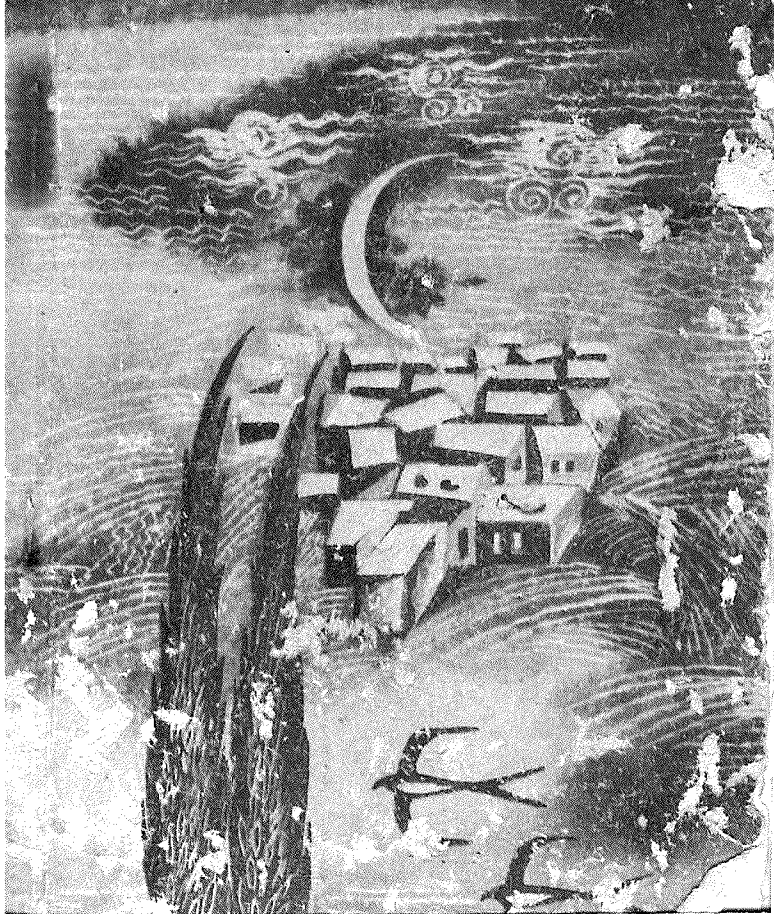
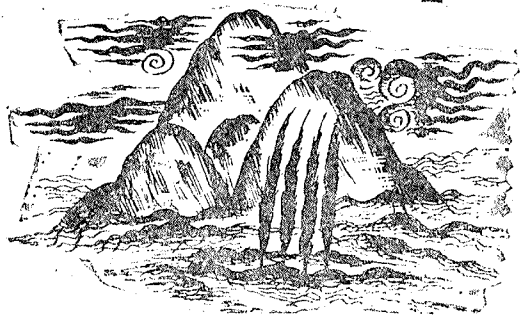

Шамил Әскәров Даг чичәкләри

Шамил Әскәров

Дағ чичәкләри

КӘНЧЛІК
БАКЫ—1986

Әскәров Ш. С.

Ә 85 Дағ чичәкләри Б., Кәңчлик, 1986--
120 сәһ.

Шамил Әскәровун, „Дағ чичәкләри“ китабында топлап
мыш шә'рләр форма вә мәзмунуна көрә сечиләр. Халгымызын
адәт вә әһ'әваларыны, милли тәфәккүрүнү, мә'нәви алямын
әкс етдирән гошмаларын, тәҗрибеләрини, көрәјлеләрини, поетик
объекти Азәрбајҗан торпагыдыр.

„Дәлидагың шәһрәти“ поемасы ел-обанын күнү-күзараны,
кечмиш һәҗәти, бу күнү, өзү киши саф, зәңкин тәбиәти
үстүндә көкләпмишдир.

Ә $\frac{4702060200}{М 653 (12) 86}$ 139а—86

Аз 2

© Кәңчлик—1986

ДӘЛИ ДАҒЫН ШӨҮРӘТИ

(ПОЕМА)

Дәлидағын һараҗы вар, һаҗы вар,
Тутгу, Тәртәр-нечә-нечә чаҗы вар.
Онун Күрдә, Хәзәрдә дә лаҗы вар.
Гарабаға су көндәрир, чан верир,
Торпағына һәҗат верир, ган верир.

Дәлидағын һараҗы вар, һаҗы вар,
Үстүмүздә бөҗүк һаггы-саҗы вар.
Торпағынын гызыл, күмүш лаҗы вар.
Елимизин сәрвәтидир Дәлидағ,
Јурдумузун шөһрәтидир Дәлидағ.

Истисутәк һаны шәфа гаҗнағы?
Һәр гәтрәси бир хәстәнин даҗағы
Јаҗылыб һәр јана сәси-сорағы,
Шан-шөһрәти, ады дүшүб дилләрә,
Лоғман олуб обалара, елләрә.

Јаз кирәндә синәсиндә тар олан,
Јаҗын күнү зирвәсиндә гар олан,
Шан-шөһрәти јер үзүндә чар олан-

Дөлидағым китабымдыр, жазымдыр,
Мәчлисләрдә каманымдыр, сазымдыр.

Тој-бүсатлы, көйдә булуд гаваллы,
Мәнәм дејән көзәлләрдән чамаллы,
Кәлин кими јарашыглы, сығаллы—
Дөлидағым шөһрәтимдир-шанымдыр,
Ифтихарым, вүгарым, ад-санымдыр.

Јолларында Короғлунун ләпири,
Чығырлары тарихинин сәтири,
Күл-чичәји бабаларын әтири,
Дөлидағым һүнәримдир, нәримдир,
Кәсәримдир, әсәримдир, пәримдир.

Јағыларын дизләрини әсдирән,
Көз гырпынча кәндирини кәсдирән,
Дава күнү дүшмәнә ган гусдуран,
Дөлидағым һарајымдыр, һажымдыр,
Түфәнкимдир, хәнчәримдир, јажымдыр.

Дөлидағда Гаранлығын дәрәси,
Мыхтөкәнин, Ағгајанын бәрәси,
Гатырчыхмаз, Чангуртаран—һәрәси
Бир тарихдир, јазылмамыш галыбдыр,
Сорағыны ајдан, илдән алыбдыр.

Дөлидағда нечә шәфа булағы,
Гыргыыз, Бузлуг, Сарыбаба ојлағы,
Солтанһејдәр, Гачагөлән јажлағы—
Бир китабдыр, гаралыдыр, ағлыдыр,
Нечә-нечә әфсанәјә бағлыдыр.

Чыхдым Чомәрд галасына пијада,
Јарасы вар ики жүздән зијада,
Нәләр олуб, нәләр олуб дүнијада!

Бу галаны тикән мәрди биләјдим.
Бу галаны сөкән дәрди биләјдим.

Ашыг Алы бурда кәзди, доланды,
Гошма, тәчнис бир-биринә чаланды.
Мәчлисиндә гәлбләрә од галанды,
Ел-обаны гәмли көрүб ағлады,
Нечә-нечә өлмәз дастан бағлады.

Әләскәрин сөз гошдуғу Күләндам,
Нәнәпәри, Әсли, Минәш, Күләнам,
Назлы јериш, марал бахыш, күл әндам
Дәлидағда сона кими сүзүбләр,
Күл јахаја тәр чичәкләр дүзүбләр.

Кәлингәја бир гәнирсиз пәридил,
Лачын гаја мирвариси, зәридил.
Ала гаја санки шири-нәридил,
Гајаларын музејидил Дәлидағ.
Јајда гарын музејидил Дәлидағ.

* * *

Тәкбачалы гара дамда олардыг,
Ортасында од-очағы галардыг.
Дөрд-беш ушаг бир јорғана доллардыг,
Тәпикләшиб, јорулмушуг, јатмышыг,
Белә-белә боја-баша чатмышыг.

Чох сөкүлмүш өмүрләрин сарајы,
Һајсыз галмыш әсрләрин һарајы.
Афтафада гајнадардыг биз чајы,
Мис долчада, јасты чамда ичәэлик
Гәнд јеринә јумру шору сечәрдик.

Тозагачы тапыб ону сојардыг,
Ичи чүрүк уласлары ојардыг,
Габыгыны шөлөмизэ гојардыг,
Јахшы-јахшы говулардыг очагда,
Сахлајардыг гыша күнчдө-бучагда.

Гуру габыг чырағымыз оларды,
Ниси-тозу евимизэ доларды.
Чох јандырсам нәнәм инчик галарды,
Сөјлөјөрдү:—Огул, дуруб сән дә јат,
Гој гонаға галсын бир аз ентијат.

Чарыглара готазлы **баг тахардыг**,
Ловға-ловға дөнүб она бахардыг,
Гызлар көрсүн дејө кәндө чыхардыг,
Көрүнсә дә шал-шалварын јамағы,
Јенә далдан дикәлдәрдик папағы.

Нәјатымыз кәлиб кечди чох ачы,
Тапылмады дәрдимизин эләчы,
Үзәрлији, дағдағаны, ардычы
Дәһлиздәки дирәкләрә чалардыг,
Көз дәјмәзди, «сағ-саламат» галардыг.

Әлләримиз чатсын дејө бәһрәјә,
Тахдыг нәзәр дуасыны чәһрәјә
Асдыг ону јағсыз олан нәһрәјә,
Нәсил-нәсил давам етди бу һаләт,
Сыхды бизи мәнкәнәдә чәһаләт.

Евимиздә боз чатылы сәнәјин,
Сүдү јағсыз, дәли олан инәјин,
Гара дамын дәһлизиндә дирәјин
Ким бахсајды үстә дуа көрәрди,
Үрәкләрә бош тәскинлик верәрди.

Дөрдө дөзүб көтүрмәҗиб миннәти,
Пак олубдур бабаларын нијјәти.
Сынаныбдыр дар ајагда гејрәти,
Шәрик олуб елин ағыр күнүнә,
Бир чомагла чыхыб гошун өнүнә.

Гоч бабалар мәрд мејданы гурубдур,
Гылынч чәкиб јағылары гырыбдыр.
Чөл дирәјә гоч бујнузу вурубдур—
Бу икидлик нишанәси сајылмыш,
Адәт олуб елдән-елә јајылмыш.

Дөнә-дөнә јағы дүшүб гәсдинә,
Чүр'әт едиб ләкә вурсун шәстинә.
Уча Чомәрд галасынын үстүнә
Тахыб шешә бујнузуну буганын,
Учалдыбдыр көјә дүшмән фәсанын.

Әти кабаб олду, гәлби ашынды,
Бабамызын сүмүкләри гашынды
Дејирәм о, сағ олајды каш инди
Чатдығымыз ағ күнләри көрәјди,
Хош дөвранын бағындан күл дәрәјди.

Бөјүкләрин јолуну дүз сахладыг,
Гочаларын әһвалыны јохладыг.
Өзүмүзү һеч вахт көзә сохмадыг,
Дәлидагда баба сөзү ганундур,
Һәр бир ишдә илк разылыг онундур.

Әбәс јерә дүшмә эсла гынаға,
Вурулармы галај тахта чәнаға?
Оланыны әсиркәмә гонаға,
Чалыш јалан һеч кәлмәсин дилинә,
Бачардыгча көмәк ејлә елинә.

Чәршәнбәдә һәр гапыја дәјәрдик,
Говургадан ширин-ширин јејәрдик.
Тонгал үстдән һопһананда дејәрдик:
Гурбан олум очағына, түстүнә,
Ағырлығым-буғурлуғум үстүнә.

Ики ијнә тахыларды кағыза,
Ад оларды бир оғлана, бир гыза.
Гојуларды су үстүндә үз-үзә,
Јахынлашыб говушанда ијнәләр,
Бахыб гызлар севинәрди нә гәдәр?!

Ил дәјишди чәршәнбәнин сәһәри,
Дедик кетди гәлбин гәми-гәһәри.
Су јолуна кечә гојдуг чәпәри,
Сүбһдән дуруб гуршағачан сојундуг,
Тәзә сујла бәс дејинчә јујундуг.

Јығышардыг обамызын тојуна,
Шәрик идик шадлығына, вајына.
Дар күнүндә јетишәрдик һајына,
Шәрәбаны јаман ағы дејәрди,
Мәчлис һамы бир-биринә дәјәрди.

Илк баһарда һәр евдә аш бишәрди,
Мис газанлар асыларды, дүшәрди.
Бу әзиз күн һамы гәмсиз јашарды,
Дирәкләрдән гырмызы ип асардыг,
Гапылара бир-бир ајаг басардыг.

Варды елин өз гануну, адәти,
Илләр кечди позулмазды о гәти.
Баша јетди үрәкләрин нијјәти—
Ағсаггаллар кәлиб ишә гарышды,
Бајрам күнү күсүлүләр барышды.

Дава салыб, бири гызыб сөјәрди,
Ағсаггалы кәлиб ону дөјәрди,
Данлајарағ, сон сөзүнү дејәрди,
Дилләнмәзди гаршысында неч гәти,
Сахланарды ағсаггалын һөрмәти.

Бир-биринә раст кәләндә даш-гаја,
Сөз чәпләшиб дава дүшсә араја,
Тез бир гадын јетишәрди һараја,
Јајлығыны орталыға атарды,
Ган давасы совушарды, јатарды.

Дәјирманын сувачағы, дәһнәси,
Донузлуғу, бухарасы, тәкнәси,
Төвәрәси, дән төкүлән чәнәси—
Гәтрәјәндә чах-чахы һај саларды,
Дәјирманчы тез үстүнү аларды.

Саташанда көзү дәнни јашына,
Чин вурарды Ханкишинин башына.
Дәјирманын хамырлајан дашына—
Бахыб линки көтүрәрди әлиңә,
Төпинәрди дән кәтирән кәлиңә.

Дәјирмана биз дә нөвбә тапардыг,
Дағарчығы шәләләјиб һопардыг.
Исти даша галын фәтир јапардыг.
Дәјирманчы шаһад алыб јатарды,
Хорултудан чах-чах сәси батарды.

Гышда кәндиң дәјирманы донарды,
Ханкишинин әл-ајағы јанарды,
Јенә һамы баис ону санарды,
Киркирәни дишәкләјиб дөјәрдик,
Говурғадаң говуд чәкиб јејәрдик.

Әлиф киши жүз әллијә чатанда,
Жумуртаја сәрраст күллә атанда.
Гүштәк галхыб, ат белинә јәганда,
Кәһәр гулан шимшәк кәми чәхарды,
Һамы она һејран-һејран бахарды.

Әли кәми охумазды һәр ашыг,
Онун тәки шух олмазды һәр ашиг.
Агилијди мәһләмизә јарашыг,
Һамыдан чох о севәрди зәһмәти,
Һалаллыгла газанмышды һәрмәти.

Зијнәт иди Ханлар елин тојуна,
Һејранлыгла биз бахардыг бојуна.
Јер титрәрди о кирәндә ојуна,
Гара зурна өз ишини биләрди.
Балабанчы үз-көзүнү силәрди.

Әли киши чохлу нағыл биләрди,
Гонум-гоншу евләринә кәләрди.
«Ханн вәзир әмәлиндән өләрди,
Мүдриг гоча дамағы чағ јашарды».
Гәлбимиздә севинчимиз чошарды.

Кәрим киши чајда бузу дәләрди,
Бу чимишдән јаман хошу кәләрди.
Нә бир агры, нә бир азар биләрди,
Јүз јашында шах тутарды белини,
Чәлик-филян танымазды әлини.

Гоча вахты дишијәндә дишини,
Хане гары әјирәрди тешини.
Шал тохујуб, көрәрди һәр ишини.
Бирчә дән дә дүшмәмишди телинә,
Јеријәндә бәнзәјирди кәлинә.

Гышда мәни он гурд алыб араја,
Чыгыртыма чаваб вериб даш-гаја.
Даг үстүндә ким кәләјди һараја,
Совруг салды габаг јандан, архадан,
Додагларым чат-чат олду горхудан.

Гар гојмады бахам бәндә-бәрәјә,
Учурумдан тез атылдым дәрәјә.
От тајасы јаман чатды кәрәјә,
Чәлд галдырдым онун галын лајыны,
Алтда кириб чашдырдым он хаини.

Пусту гуруб кечә чәлдә галардыг,
Јалгузағы дар гујуја салардыг.
Богазына дәмир јаба чалардыг,
Кәлбәтинлә гопаранда дишини,
Бәјәнәрдик Нағдалынын ишини.

Биз хам атын јалманыны һөрәрдик,
Куја кедиб чин ишини көрәрдик.
Өјрәдәндә ағзын дикә верәрдик,
Тәр төкәрди безиб шыллаг атарды,
Јаваш-јаваш мәсләһәтә јатарды.

Бәһсә кириб сапандла даш атардыг,
Дирә чәкиб вур-һәшири гатардыг.
Чылпаг атын јалманына јатардыг,
Ким сичими ахырачан һөрәрди,
Нәнәм она јағ јахмачы верәрди.

Аранчыдан гаргы-гамыш алардыг,
Неј кәсәрдик јал-јамачда чалардыг.
Хам дәрини јәјда аша салардыг,
Јахшысындан дүзәлдәрдик нағара,
Чубуг вурсаг сәс дүшәрди дағлара.

Бирчә ашыг шөвгә кәлиб анбаан,
Ејни вахтда һәм чаларды балабан,
Һәм мәчлисдә охујарды учадан,
Чәһ-чәһ вуруб бүлбүл кими өтәрди,
Тулумб онун имдадына јетәрди.

Сары торпаг, Баш Сарытел, Дилгәми,
Нахчываны, Бајаты-күрд, Кәрәми,
Јурд јери-дәрд, Руһани-ел кәдәри,
Белә гәмли һавалардан чоху вар,
Мүхәммәси, Овшарытәк шуху вар.

Шух һавадыр Сәмәндәри, Чәлили,
Ел һавасы, Гәһрәманы, Шәрили,
Јахшы күнүн, јаман күнүн дәлили,
Доггуз әриш симә тарих тохунду,
Тәзәнәјлә вәрәгләниб охунду.

«Короғлу»ну чалыб кирдик дөјүшә.
«Чәнки», «Мисри» тәкан верди јеришә.
«Бозуғу»дан јағы дүшдү тәшвишә.
«Мансыры»мыз гәми бизә јад етди.
«Көјчәкүлү» гәлбимизи шад етди.

«Дивани»јлә ашыг ачыб мәчлиси,
Архасынча башлајарды тәчниси.
Сонра олуб устаднамә дәлиси,
Көрмәјәндә бу гајдада нөгсаны,
Чаны-дилдән динләјәрдик дастаны.

Ев тикдирән дахмаја јер сечәрди,
Әсәд киши палчыг дивар чәкәрди.
Күлфәт тамам јерин алта көчәрди,
Көмбә салыб нахыш-нахыш едәрдик,
Гара дамын «көрүм»үнә кедәрдик.

Ким јолуну бир сәфәрә саларды,
Қор Аббасдан кедиб гисмәт аларды,
Уғуру хош, иши аванд оларды.
Очаггулу ән мүгәддәс ад иди,
Вағиәдә ону көрән шад иди.

Гарачылар кәндимизә кәләрди,
Фал атарды арзумузу биләрди.
Аһыл-чаһыл севинәрди, күләрди.
Јалан-палан ујдуарды өзүндән,
Дәрди олан тохтајарды сөзүндән.

Чаван вармы көзалтысы олмаја?
Өз мејлини бир көзәлә салмаја?
Јери кәлсә гадасыны алмаја?
Гарачылар јахшы билиб бу иши,
Кими көрсә јарадарды тәшвиши.

«Дилдарынын рәнки дағын гарыдыр,
Горхма онун мејли сәнә сарыдыр.
Маңе олан бир имансыз гарыдыр,
Чаван оғлан, әлини ат чибинә,
О гарыны мән дөндөрм чибинә».

«Гыз, үзүнү мәнә сары чевир сән,
Үзөј-бухунлу бир оғланы севирсән.
Чох дарыхма, һәлә ејлә сәбир сән.
Утанырсан гәлб сөзүнү демәјә,
Пај кәтирсән, мән јетәрәм көмәјә».

«Гары нәнә, сәнин көзүн јолдады,
Билмирсән ки, әзизин нә һалдады.
Гој өјрәним, бүтүн һикмәт фалдады.
Саламатды, дәрди-гәми јох онун,
Кәлмәјинә галмајыбды чох онун».

«Киши, јегин бир итији кәзирсән,
Кечә-күндүз ахтарырсан, безирсән,
Бу ситәмә чәтинликлә дөзүрсән.
Дүшүнөндө һәрдөн јаныр иманын,
Таначагсан, азалмасын күманын».

Дад чатармы кечән күнүн дадына,
Нөләр дүшүр көр адамын јадына?!
Ај тутулса јетишәрдик «дадына»—
Тез-тәләсик мие газаны дөјәрдик,
Ај чыханда өзүмүзү өјәрдик.

Јаз оlanda беллә јери әкәрдик,
Јај јарыда бичәнәји бичәрдик.
Пајыз чагы хырмана дәрз төкәрдик,
Ғыш кирәндә от дашыдыг шәләдә,
Хатиримдән чыхмајыбдыр һәлә дә.

Ахшамачан, говушанда шәр чагы,
Белимизи әјиб үзү ашагы,
Зәмиләрдә топлајардыг башагы,
Долдурардыг дағарчыға, торбаја,
Шәләмиздә кәтирәрдик обаја.

Һарда тахыл бичилсәјди күдәрдик,
Ала-торан дуруб ишә кедәрдик.
Сүтүл үтүб чөлдә һаһар едәрдик,
Дәрз дашынды, башаг јығмаг ков олду,
Бир тәрәфдән гуш дәнләди һов олду.

Ғабаг вәлдә ајаг үстә дуардыг,
Кәрмәшовла өкүзләри вурардыг.
Күн гызанда бәлимдән ев гуардыг,
Јоруланда дәлкы вәлә минәрдик,
«Һалла» дејиб, аста-аста динәрдик.

Сәһәр хырман бәнзәјирди бир даға,
Ишләдикчә јаба, чалғы, вәл, коға.
Һешан ениб жапышарды торпаға.
Чевирәрдик, топлајардыг, әзәрдик,
Каһ пијада, каһ вәл үстә кәзәрдик.

Ики бојун гошуларды хырмана,
Дишәкли вәл тој тутарды һешана.
Дән ајрылыб гарышарды самана,
Тирәләјиб көзләјәрдик күләји,
Әсмәјәндә данлајардыг фәләји.

Кечә-күндүз әлиминдә мач олду,
Зәһмәтимиз өзкәләрә бач олду.
Јарымадыг күлфәтимиз ач олду.
Көһнә дүнја синәмизи дағлады,
Бәхтимизни гапысыны бағлады.

Тәрсинәјди гајда-ганун о заман,
Зәһмәт чәкән сајылмазды һеч инсан.
Тахыл әкән ган гусарды ачындан,
Мүфтә сөкән еһтијачы дујмады,
Дәрјалары удду, көзү дојмады.

Аға олан пајыз дүзүб-гошарды,
Евиндә вар гајнајарды, дашарды.
Гыш оlanda кеф ичиндә јашарды,
Әл вурмазды өзү ағдан-гараја,
Нә лазымса тез кәләрди араја.

Пајыз јығыб һәр јүкүнү тәпәјә,
Јағы, балы долдуарды күпәјә.
Гөз-фындығы дөндәрәрди ләпәјә,
Бугда уну анбарына доларды,
Ахтармасы јаја кими галарды.

Гышда һәрдән күркү салыб чијиниң,
Күн вуранда чыхыб евин тиниң,
Анд ичәрди иманына-динниң:
Сахламасам касыблары мән нөкәр,
Пис доланыб онлар ағыр күн чөкәр.

* * *

Сәтәлчәмә гәнтәһәрн дарағы,
Сөвдалара шаһтәрәнин арағы.
Логман иди елдә бағажарпағы—
Һәр жараны, җаман шиши дешәрди,
Онуи ады дилдән-дилә дүшәрди.

Өскүрәндә җемлик җығыб җејәрдиң,
Җемнишана ган дәрманы дејәрдиң.
Мә'дә үчүн балдырғаны өјәрдиң,
Баш ағырса чөкә кәрәк оларды,
Ағ чичәји гәфәдана доларды.

Ардың җазда гана дәрман оларды,
Дәлимнихәк җели әлдән саларды.
Пишикоту гәлб дәрдинә галарды,
Зәңчироту җетди көзүн дадына,
Ағрыкәсэн дејәрдиләр адына.

Гушәппәји гаһахманын дәрманы,
Дәри җанса, тәбиб—дәвәдабаны.
Зөкәм тутса, дәмләјәрдиң җовшаны,
Ичән кими башаағырсы кедәрди,
О, бөјрәјиниң дашыны јох едәрди.

Мә'дәјә дост олду аҗы киласы,
Боз җараја әлач довшан алмасы,
Андыз алды өскүрәкдән гисасы.

Һәр бир дәрә кәзиб чарә тапардыг,
Лазым кәлсә дагы-дашы чапардыг.

Ачы шыппыр, бир дә чобандарағы,
Хеҗли јункүл кечирдәрди дабағы.
Әвәликлә сағалдардыг ахсағы,
Биз тиканлы биткиләри јолардыг,
Өрүшләрин гајғысына галардыг.

Һәмәрсинин јахшысыны сечәрдик,
Һәлл гајнадыб сых әләјә төкәрдик.
Һазырлајыб туршусуну ичәрдик,
Дүшүнәрдик сафа чыхды ганымыз,
Нә олса да агры билмәз чанымыз.

Биширәрди анам хәмир хәрәји,
Судлү умач сојуг күнүн кәрәји.
Јармаашы сағалдарды үрәји,
Дадлы иди чәтәнәли говурға,
Баллы хашыл, јағлы гујмаг, муртуға.

Бабам балы јара үстә гојурмуш,
Мин бир дәрә ону дәрман бујурмуш.
Әввәл-әввәл хәстә јејиб дојурмуш,
Јаваш-јаваш кар кәлирмиш дизиңә,
Инанырмыш һәкиминин сөзүнә.

Һәр јан чичәк, Дәлидағын арысы...
Бечә балы, јумуртанын сарысы,
Једик, кетди башымызын агрысы.
Ган тәзјигә учалды өз сәддинә,
Бәдәнимиз тамам дүшдү һәддинә.

Гыздырардыг чајын нарын гумуну,
Әридәрдик бечәләрин мумуну,

Она гатыб сарымсагыи тумуну,
Јел иичидән јерин үстә јахардыг,
Гумла ону исидәрдик, бахардыг.

Балы үздән таныјардыг, сечәрдик,
Дөш агрыса үстән ону чәкәрдик,
Сәһәр-сәһәр шәрбәтнин ичәрдик,
Мә'дәмизин агрылары кедәрди,
Јагла јесәк бизи кумраһ едәрди.

Бал арысы шәфа верди далаға,
Сүмүк сынса көмәк етди чалаға.
Бәрәмуму дәрман олду гулага,
Һәр вахт олуб јаман күнүн көрәји,
Агрыјанда бал сағалтды үрәји.

Өскүрәндә балы судә гатардыг.
Сојуг дәјсә чајла ичиб јатардыг.
Бәрәмлијә дәрман кими апардыг—
Моруг чөпү, гуру чөкә чичәји,
Бал гарышыг итбурнунун ләчәји.

Јазда булуд курлајынча дөзәрдик,
Бундан сопра кичиткәни үзәрдик,
Пепчәри дә һәмшн вахтдан кәзәрдик,
Көј курлады, дедик кетди зәһәри,
Һәр бир ишин варды чәми, тәһәри.

Баиш верәндә боғазкәлмә, шиш, јара,
Һәрә она ахтаҗарды бир чара.
Диван тутуб Ҷабат белә азара,
Исти шеји, гәфил вуруб оварды,
Хәстәлији о горхудуб говарды.

Нар габыгы ишн нарынч бојарды,
Палыд она санки һәна гојарды.

Потик оту шөва рэнки јажарды,
Бачарардыг биткидэн рэнк алмагы,
Ғачиб билдим буну јада салмагы.

Үстүмүзө чыр-чындыры дүзөрдик,
Коса олуб гапы-гапы кэзөрдик.
Ведрө дөјүб ора-бура сүзөрдик,
Коса тамам гуртараңда ојуну,
Тир узаныб итөјүрди пажыны.

Једди һүнәр—једди чобан, једди нәр,
Једди кәлиң доғрар, једди гыз һөрәр.
Једди чапар, једди ғачар, једди әр,
Һүнәрвөрдән һамы разы ғаларды,
Ғалиб кәлән елдән нәмәр аларды.

Мәтәғазма дэзкаһыны гуарардыг,
Үстүмүзө чилиңк кәлсә вурардыг,
Удузаны басдырардыг, дуарардыг,
Дизинчәң торнағ ону сыһарды,
Чапалајыб чәгинликлә чыхарды.

Ғулағына сырға едиб сөзләри,
Өјүд алыб дул арвадын гызлары,
Уну сүртүб ағардарды үзләри,
Бу ојундан елнн хошу кәләрди,
Баһан һамы бәс дејинчә күләрди.

Әмин тапыб ғашыг, мунчуг, тој шалы,
Чинин үстә дүзөлдөрдн маралы.
Дүзүлөрдикондан хејли аралы,
Ашыг сазда һавасыны чаларды,
Ојнадыгча һамы һөјран ғаларды.

Ојнајардыг «мәтәғазма», «бағла-ач»,
«Ғајчы-гајчы», «кечәтопу», «кәлдим-ғач»,

Јорулмаздыг ахшамадэк галсаг ач.
Ојнајардыг, һеј атылыб-дүшәрдик,
Күндән-күнә бәркијәрдик, бишәрдик.

Чөлдә һәрә сечән кими тајыны,
Шух кечәрди «Кизир-кизир» ојуну.
Удузанын тутардылар тојуну,
Гајыш чәкиб әлләринә вурардыг,
«Хан» һөкмүнә табе олуб дурардыг.

«Доггуз дүз»ә сечмә дашдан дүзәрдик,
Фикирләшиб ағыллы јол сечәрдик,
Уда билсәк ханасындан үзәрдик,—
Иса јаман фәндли ојун гуарды.
Ким удузса өз јериндән дурарды.

Јери газыб алты хана гуардыг,
Тәк ајагла јасты дашы вурардыг,
Дүз кетмәсә јаныб чөлдә дурардыг,
Елимиздә әјләнчәнин сајы јох,
Һалај кәлән ојунчунун тајы чох.

«Кәндал» кејиб бүрүнәрди алову,
Дәли көһлән кәмирәрди чилову.
Баш апарыб һоппанарды селову,
Ат чапарды јүз јашында бабалар,
Икид олуб бизим елләр-обалар.

Пајыз кәндин башлајанда тојлары,
Бугланарды бурошларын бухары.
Јаллыбашы нәји тутса јухары,
Һамы кәрәк онун кими едәјди,
Бүдрәмәјиб јериши дүз кедәјди.

Тој күнүндә нәмәрә ат чапардыг,
Јеримиздән илдырымтәк һопардыг.

Гызлар алма атса, көйдә гапардыг,
Бәхт кәтириб мән дә нәмәр алмышам,
Кәһәр атын бојуна шал салмышам.

Аты миниб башы үстә дуарды,
Һәсән көйдә чај дэскаһы гуарды,
Стәканы бир-биринә вурарды.
Бирчә дамчы төкүлмәзди сујундан,
Һамы бахыб дојмазды бу ојундан.

Тој башлады, бәј һәјадан утанды,
Саз еркәкләр гызыл рәнклә бојанды,
Гыз евинин габағында дајанды,
Вәкил бахды, јенә разы галмады,
Оғлан еви бычаг верди, алмады.

Ајағынын алтда бошгаб сынарды,
Сонра кәлин еркәк ата минәрди.
Гошалүлә, бешатылан динәрди,
Титрәјәрди дағ-даш күллә сәсиндән,
Һәзз алардыг чаванларын бәһсиндән.

Биз бахардыг ал дуваглы кәлине,
Һөрүјүнү дестәләјиб әлине,
Кәмәрини гуршајарды белине,
Кәнди кечиб адлајанда мәһләни,
О да һәрдән сүздүрәрди көһләни.

Кәлин кәлиб дүшән кими о јерә,
Гочаг олан атыларды јәһәрә,
Чапа-чапа тбј тутарды кәһәрә.
Пај алмамыш атдан јерә енмәзди,
Нә версәләр гајыл олуб динмәзди.

Ашыг Чәфәр вәчдә кәлиб чаларды,
Һәр нә чалса гәлбимизә долларды,

«Кәрәми»си мәчлисә од саларды.
Үрәк вармы ашыгдан зөвг алмасын?
Беч бир оба сазсыз сөзсүз олмасын...

Гара зурна сүмүкләрә дүшәрди,
Садыг чалса овордлары шишәрди.
«Чәнки»синдән гочалар да чошарды,
Јар бахышы јардан әһвал биләрди,
Балабанчы көзләриндән күләрди.

Тој күнүндә каш көрәјдин Биннәти,
Ојду бизим мәчлисләрин зинәти.
Күлдүрмәкдә газанмышды шөһрәти,
Гаравәлли чыхарарды күләрдик,
Уғунмагдан көз јашыны силәрдик.

Кәлин кәлиб атдан јерә енмәмиш,
Гајнанасы өјүмәммиш, динмәммиш,
Чаван оғлан һәмни ата минмәммиш,
Тез тәркинә гојуб оғлан ушағы,
Сонра ону дүшүрдәрдик ашағы.

Тәзә кәлин кечиб кәрдәк далына,
Әл басарды бечәнин ағ балына.
Әркән гызлар јығылыб сағ-солуна,
Ајағындан сојундуруб башмағы,
Дејәрдиләр белә бағла јашмағы.

Рәфигәләр ону бир-бир өпәрди,
Јахасына күлаб-әтир сәпәрди.
Јол тапмајан һиккәләниб көпәрди,
Кәлин бахыб сөз тапмазды демәјә.
Утанарды, әл вурмазды јемәјә.

Күнләр өтдү, ај доланды, кетди ил,
Кәлинә чох ағыр ситәм етди ил.

Бөјүкләри диндирмәди једди ил,
Өз јериндә дајанарды сал кими,
Әл-голуну ишләдәрди лал кими.

* * *

Кәндә бири тутан кими дишини,
Гонча гары фырларды тешини.
Фала бахыб гуртарарды ишини,
«Уруф тутуб, тојуг кәсин»—дејәрди,
Өзү галыб гырт јарысын јејәрди.

Бир әркән гыз хәстәләниб јатарды,
Чиндар кәлиб «имдад»ына чатарды,
Тас гуарды, чамда чини тутарды.
Азалмазды гызын дәрди-мә'лалы,
Күндән-күнә позуларды әнвалы.

Чиндар јазар, биз әскијә бүкәрдик,
Дуалары суја салыб ичәрдик,
Һәр јазанда бир тојугдан кечәрдик,
Кәндимиздә гара тојуг галмады,
Бунун бизә хејри-шәри олмады.

Варлы евдә башлајарды һадисә,
Чоху она инанарды нә десә.
Алныныза јазыланлар нәдисә,
Сиз онлары едәчәксиз—дејәрди,
Габагдакыны шәлпәләјиб јејәрди.

Һансы евдә санчы тутса ушағы,
Ачыларды чиндарларын ајағы,
Дејәрдиләр тәк ахшамы, шәр чағы
Су атмысыз, јаныб чинин баласы,
Баланызы тапыб онун бәласы.

Олсун дејә дәрдимизин дәрманы,
Дөнә-дөнә гурбан кәсдик һејваны.
Бири дуза охујарды дуаны,
Бел әтиндән кабаблығы аларды,
Башы, дөшү она мүфтә галарды.

Гырхлы чаға динчәләрди јатагда,
Гоншу кәлиб дајанарды узагда,
Көрпә чөлә чыхарылса гучагда,
Кәлән адам кечиб евә кедәрди,
Белә гајда «һәмзад»ы јох едәрди.

Әзизләјиб халам «Сачаг» инәји,
Ондан өтрү горујарды күнеји.
Сахлајарды гапысында бәнәји,
Тәк инәји чөлдә галды бир кечә,
Өзүн дүшүн һалы олду көр нечә?

Јазыг арвад иситмәди јерини,
Азалтмады давасыны, шәрини.
Тез јоллады фалчыкилә әрини.
Әввәл алыб көј үчлүјү—кағызы,
Кор бычаға бағлатды «гурд ағызы».

Инәји гурд једи, халам ағлады,
Һамымызын үрәјини дағлады.
Тәсбех чәкиб, фалчы басды-бағлады.
Деди:—Судан кечирмисиз бычағы,
Бу сәбәбдән гурд дағыдыб «Сачағ»ы.

Дәлидағын јајда ели, обасы,
Кәздирәрди чөлдә долу дуасы—
Тохунмасын тахыллара бәласы.
Нә вахт долу зәмиләри дөјәрди,
Һамы дуа кәздирәни сөјәрди.

Бир гураг ил бу иш тапды һүммәти,
Јајда долу көрүнмәди һеч гәти.
Кәнд ичиндә артды онун һөрмәти,
Сөйләдиләр сајалыдыр ајағы!
Одур бизим ел-обанын дајағы.

Алтдакы ил көздә галды мурады,
Долу дөјдү зәмиләри шумлады.
Јазыг киши дилләнмәди, мумлады,
Һамы деди:—Кетди елин зәһмәти,
Јәгин кимсә һарамлајыб һүммәти.

Әкин-бичин дөзмәјәндә гураға,
Дул арвады миндирәрдик улаға.
Дилә тутуб, апарардыг булаға,
Јазыг һејван буласа да башыны,
Јудурдардыг тәпәсини, гашыны.

Зәмиләрә гураг тутса мин диван,
Ел-обанын ағлајанда гәлби ган,
Өлдүрүлән адамын баш дашындан,
Јағсын дејә гырыб чаја атардыг,
Куја елин имдадына чатардыг.

Јағмур олса әлдә году кәзәрдик,
Кејәләри гырх дүјүнә дүзәрдик.
Јер тәртәнсә, буну белә јазардыг:
Гызыл өкүз үрпәндириб түкүнү,
О көтүрүб бу дүнјанын јүкүнү.

Евимиздә ағыр хәстә оландә,
Әчәл кәлиб үзәрини аланда,
Чарәсизлик бизи ода саланда,
Һапымыза дәмир-дүмүр атардыг,
Әлачсызын көмәјинә чатардыг.

Өйрөнмишәм адәтләрин жүзүнү,
Сөйләжәрәм әјрисини, дүзүнү.
Әкәр пишик јаласајды үзүнү,
Гонагкәлмә әламәти биләрдик,
Ев-ешији сүпүрәрдик, силәрдик.

Нә вахт тојуг хоруз кими банлады,
Һамы ону гара хәбәр анлады.
Ләнк тәрпәндим нәнәм мәни данлады,
Бычаг чәкдим баш бәдәндән үзүлдү.
Горху кечди, Һаны јерә сүзүлдү.

Ағзымыза көмүр алсаг онда, бах,
Сүдүн алтда сөндүрдүләр од-очаг,
Әлдән-әлә верилмәзди сарымсаг,
Белә етдик Һапы малсыз Һалмасын,
Арамызда бир ачылыг олмасын.

Ел сөзүнү өзүн дүшүн, сән ара,
Әл узатмаг Һадаҫандыр мөзара.
Од чыртлајыб сычрајанда кәнара,
Дедик кимсә биздән гејбәт ејләди,
Һарамызча јәгин бөһтан сөјләди.

Бизим кәнддә очаг алча бир иди,
Дөрд тәрәфи даш һасарлы пир иди.
Дәрди олан әски тахды, кириди,
Нижјәтини сирр сахлајыб кизләди,
Өмрү боју ондан үмид көзләди.

Ғызын мејли олмајанда оғлана,
Истәмирди бәхт үзүнә бағлана,
Чиндар алыб бәри башдан бир дана,
Она меһр дуасыны јазарды,
Ғыз севмәсә ора-бура јозарды.

Севинэрик Хыдыр Нәби кәләндә,
Дәб дүшәрди һәр обаја, һәр кәндә,
Ешг одундан үрәјимиз әсәндә,
Евләнмәјин нијјәтини едәрдик,
Күллүк үстә хашыл гојуб күдәрдик.

Гарға ону көтүрәрди, учарды,
Сәмти сечиб көјдә ганад ачарды.
Нијјәт тутан архасынча гачарды,
Гарға кедиб бир чәпәрә гонарды,
Үрәјимиз од тутарды, јанарды.

Чаван гызлар кедиб сона јериши,
Елдән кизлин сјләјәрди бу ниш.
Бир гапыја узадараг әриши—
Гарға гонса гыз дүшүнән чәпәрә,
Сығышмазды о нә көјә, нә јерә.

Нәмин күндән гыз гырмызы кејәрди,
Дүшүнчәләр үрәјини јејәрди.
Өз сиррини тај-тушуна дејәрди.
«Јар» гәлбиндә башига көтүр-гој иди,
Амма, ди кәл, гыз свиндә тој иди.

Кафтар-коса ағыларды, дүшәрди,
Ојнајарды, быгларыны ешәрди.
Уи јыгарды, дузлу көмбә бишәрди.
Хамырына бир көј мунчуг атардыг,
Бәхт кәтирсә арзумуза чатардыг.

«Хыдыр Илјас» битди чичәк, олду јаз»...
Кәнд ичиндә учаларды бу аваз.
Дузлу көмбә јејиб јатдыг кефи саз,
Вагәдә һәр нә көрсәк чин олсун.
Баша јетән диләјимиз мин олсун.

Өчдадымыз атәшпәрәст олубду,
Адәтләрдә нишанәси галыбды.
Бә'зисини гәлбим јада салыбды,
Бу тарихдир кәрәк јазам кағыза,
Ел ичиндә дүшсүн дилә-ағыза.

Ода сөјмәк елдә олмуш гадага,
Бәрк ајагда анд ичәрдик очага.
Биз дејәрдик гочаг олан ушага—
Тәпәрлидир, олмајачаг бәдәсил,
Машаллаһ, од парчасыдыр елә бил.

Ојнајанда тајымызы сечәрдик,
Чырнајанда сөзү чәпә чәкәрдик.
Тәк өвладын кұнаһындан кечәрдик,
Нә дејәрдик, нә көнлүнә дәјәрдик,
Бир очағын чырағыдыр дејәрдик.

Корешәни бәнзәдәрдик бәбирә,
Тохунмасын дејә тәзә гәбирә—
Горхумуздан әл атардыг тәдбирә,
Елин белә бир адәти вар иди—
Мәзар үстә јандыардыг барыты.

Оғлан еви дәстәсини чәкәндә,
Көврәк ана көз јашыны төкәндә,
Тәзә кәлин гыз евиндән көчәндә,
Гаршысында чыраг јаныб, од кедәр.
Гајнанасы сүзүб гәлби шад кедәр.

Бир ағачы тә'рифләјиб өјәрдик,
Чубуғуну ғыран олса сөјәрдик.
Будағына тәмиз әски дүјәрдик,
Сөјләјәрдик очагдыр о, пирди о.
Һикмәтһани көрәп олуб, сирди о..

Ушаг горхса гэм көлүнэ батардыг,
Чарэ тапыб көмөјинэ чатардыг.
Тез-тэлэсик оду суја атардыг,
Јазыг ушаг һәммин судан ичәрди,
Бизэ көрә горху-үркү кечәрди.

Ишләмәкдән азалмазды һәвәси,
Фырланарды нәнәмизин чәһрәси.
Унутмарам өмрүм боју о сәси,
Јаддан чыхмаз елчиләри, дүкчәси,
Нә кәләфи, нә күлкү, нә килкәси.

Сајыларды гоча нәнәм Абһәјат,
Күллә атыб, сәјирдәрди көһлән ат.
Һәр ким бахды һүнәринә галды мат,
Сечиләрди биширдији **хамралы**,
Балатысы доланарды маһалы.

Гары нәнәм һәссас иди һәр шејә,
Бахан кими бош көрүнән илкәјә,
Дүјмә тиксә үстүмүздә пенчәјә,
Додағында сап ғырығы тутарды,
Дүшүнәрди шәр-хатадан гуртарды.

Гоча нәнәм гуруб кәләф бардашы,
Сөјләјәрди јумаглары сән дашы.
Анам иди онун чәфа јолдашы,
Дәстә-дәстә кәләф һазыр оларды,
Бојанмагчын мис газана доларды.

Анам Күлкәз јүз ағыр иш көрәрди,
Чораб, әлчәк, чарыгбағы һөрәрди,
От јығарды, чөлдә пенчәр дәрәрди.
Ип көтүрүб јолланарды одуна,
О јанарды балаларын одуна.

Кечә-күндүз үстүнә иш жагарды,
Чөрөк жапар, инәк, гојун сагарды.
Палтар јујар, кәрмә, тәзәк јыгарды,
Дәи кәтүрүб дәјирмана кедәрди,
О өзүнү һәр кун ләлик едәрди.

Амаи аллаһ! Анам нәләр чәкәрди,
Евдә олан чыр-чындыры сөкәрди.
Куја бизә «тәзә» палтар тикәрди,
Үрәјиндә сахлајарды бу дәрди,
Балаларын үзүкүләр өнәрди.

Чобан дәдәм дағда-даңда галарды,
Ишләдикчә јенә иши оларды.
Күләк дөјмүш јарнаг кими соларды,
Биздән өтрү гарлы дагы ашарды,
Кирпијилә од кәтүрүб јашарды.

Пешгурд үчүн бир јол кетсә арана,
Гыздырмадан хырп дүшәрди јорғана.
Башлајарды анам дава-дәрмана,
Сарымсағлы гатыға јағ төкәрди,
Хәстә ону һортум-һортум ичәрди.

Хам ченкәјә дәдәм кечә чатарды,
Јүкү әјсә тајыца дан атарды.
Сончуглајыб һејван һәрдән јатарды,
Дөјүләрди, бөјүрәрди, бишәрди,
О даш кедиб гәрнблијә дүшәрди.

Һирсли-Һирсли дәдәм дөнүб баханда,
Дишләрини дишләринә сыханда,
Көзләриндән гәзәб сели аханда,
Тез өзүмү пәјәмизә атмышам,
Гара кәли миниб үстә јатмышам.

Амма, чэтин күсмэјимэ дөзәрди,
Мәрәкләри, ахурлары кәзәрди,
Јоруларды, элдән дүшүб безәрди.
Јухарыја галдыранда чырагы,
Күлүб, мәни дүшүрәрди ашагы.

Дәдәмизин чахмаг-гову сатылы,
Нәнәмизин ағызлыгы, сәтили
Евимизин ағач тахты, кәтили
Силипәрми өмрүмүзүн изиндән,
Дүшүндүкчә кәлиб кечәр көзүмдән.

Атам тикиб гом, суvara, чул-алыг,
Апам јердә тохујарды чухалыг.
Кәбә үстә јәһәр үстү, асмалыг,
Ғашыглыгы, нрәшмәни һөрәрди,
Јун чораба ајры фикир верәрди.

Евдә олан вардан дејим мән нәји:
Јәһәр чамы, белмә, сини, мәчмәји.
Ким унудар лүләјини, сәнәји,
Хатиримдән чыхмаз күллү мис долча,
Гулпәу сәрнич, каса, бајда, бајдача.

Јун дарагы, теши, чәһрә, тағалаг,
Хәлбир, табәг, кен шадара, сағанаг,
Чаты, нохта, өркән, сичим, доғанаг,
Ејмә, тулуг газанмышды һөрмәти.
Бушлар иди евимизин сәрвәти.

Дөрд дирәкли евимизин тахчасы,
Диварында асгы јери—мышчасы,
Нәнәмизин дүјүнчәси, богчасы,
Хәјалымы даға-даша салыбдыр,
Јаддашымда јува тикиб галыбдыр.

Чырағбанын нахыш-нахыш дилими,
Жүк үстүнүн жарашыгы килими,
Палаз алтда гојдугумуз бөлими,
Өмүр боју чыхармарам јадымдан,
Хатиримэ кәтирмишэм һәр заман.

Дамымызын бир күнчүндө даналыг,
Бир күнчүндө чалғы, күрөк, шаналыг,
Бир јанында чөтөн, кечө, һаналыг.
Тапыларды евимиздө һәмишә,
Әриш-арғач, күжү, кириш, көн, көшө.

Јағы кими гыш кәлмәмиш гапыја,
Говурманы долдурардыг күпәјә.
Шор моталы бәнзәјирди тәпәјә,
Картофу өз гујусуна төкәрдик,
Шәләмиздә чырпы-одун чәкәрдик.

Ағ торбаја ајран төкдүк сүзүлдү,
Јумурланыб јастыланды дүзүлдү.
Алачығын үстә сәрдик, бүзүлдү,
Күн вурдугча даша дөндү гурудү.
Гышда јенә ајран етдик гурудү.

Мән анамдан сорушанда јашымы,
Нәвазишлә тумарлајыб башымы,
Сығаллајыб үз-көзүмү, гашымы,
Деди:—Бала, гурбан олум адына,
Мән сөјләјим, сән өзүн сал јадына.

Долу чөлдә зәмимизи дөјән ил,
Узун јалда гурд кечини јејән ил,
Сону гураг, кечәләри көјән ил,
Пајыз фәсли бу дүнјаја кәлмисән,
Ағламысан, гымылданыб күлмүсән.

Оғул, сәни сарымышам бәләжә,
Вахт олуб ки, көтүрмүшәм шәләжә,
Хәстә олсан јалвармышам фәләжә,
Једиртмишәм нә кечибсә әлимә,
Дедим дүшмән тохмағысан Сәлимә.

Шура бизи ағ күнләрә јетирди,
Дәрди, гәми орталыгдан көтүрдү.
Үзүмүзә хош күзәран кәтирди,
Оғул, һәр вахт јолуну дүз сахлајын,
Она бахан јаман көзү охлајын.

Илләр кәлиб кечди, јаша доланда,
Әскәрлијин билетини аланда,
Өјрәнишәм мән анадан оландә
Дарда имиш әмимкилин килими,
Тохујублар онун үстә илими.

Бә'зән бир габ сәнәд олмуш бабаја,
Маһир мискәр нә вахт кәлиб обаја,
Һансы ушаг көз ачыб бу дүнјаја
Нахышлы чам галајланмыш, газылмыш,
Онун ады, или, күнү јазылмыш,

Хырманларда гышда кәрмә гојардыг,
Јај оландә таја вуруб сајардыг.
Јандырдыгча јаваш-јаваш ојардыг,
Ит кирәрди ковушунда јатарды,
Чох сөкүлсә үстү бирдән батарды.

Сачын алтда при көмбә салардыг,
Јумуртанын сарысыны чалардыг,
Она јахыб үстә очаг галардыг,
Бишә-бишә габ далынча гачмышыг,
Бардаш гуруб јерә сүфрә ачмышыг.

Пајыз һәллач оба-оба кәзәрди,
Јај кириши тохмағына дөзәрди,
Нахыш гојуб гәлибләри бәзәрди,
Тәпикләјиб, һелләјәрдик, вурардыг,
Јорулардыг, отурардыг, дурардыг.

Түфәнкими кәтүрмүшәм әлимә,
Гатарымы гуршамышам белимә.
Сүбһүн меһи сығал чәкиб телимә,
Илк саламы гарталлара вермишәм,
Будагларда буз гәјсағы көрмүшәм.

Апаранда даға елин кәчүнү,
Даш јајлаға биз сағардыг кечини.
Јалајарды боздар онун ичини,
Горху олса тез үстүнү аларды,
Атлы көрсә чумуб атдан саларды.

Көһлән атын јалманына јатардыг,
Дәлидағда вур-һәшири гатардыг,
Чапа-чапа үстдән күллә атардыг,
Өјүнәрдик нишанәни вуранда,
Пәрт олардыг јериндә дик дуранда.

Бојундуруг өкүзүнү сечәрдик,
Зор кәтүјә пајыз тәдбир төкәрдик.
Гара дамын ортасына чәкәрдик,
Үфүрүлдү, сөндүрүлдү, кәзәрди,
Түстүсүнә чијәримиз дөзәрди.

Јаз оlanda мән гузуја кедәрдим.
Отарардым, суварардым, күдәрдим.
Ахсағына дава-дәрман едәрдим.
Һәр базарын сүдү бизә галарды,
Габламамыз, газанчамыз доларды.

Сөз демээдик баш чобанын сөзүнө,
Биз гојардыг сүдү булаг көзүнө,
Галын чијә жығылырды үзүнө,
Сәринләдиб ширин-ширин ичәрдик.
Хамдан өтрү јурддан-јурда көчәрдик.

Сүрү кедиб өзү дала галанда,
Ашырымы аша-ашда оланда,
Һезин-һезин түтәјини чаланда,
Гојун-гузу дејүкәрди, мөләрди.
Кери дөнүб она сары көләрди.

Башлајанда сәрт чиләнин сојуғу,
Чуллајардыг ағчавазы, јолуғу.
Дөл дүшөндө биширәрдик сулуғу,
Чөлдө ону ширин-ширин јејәрдик.
Көтөмөздөн, буламадан дејәрдик.

Өз алыны дашыјарды һәр гојун.
Гумраләбрәш, алакүрә, кәр гојун.
Сары кәлин, гаракәрә, зәр гојун.
Чобан дәдәм, кечиддә јол гојарды,
Тајлашдырыб гоша-гоша сајарды.

Күнејләрдән одлајардыг палахы,
Зәмиләрдән артлајардыг алағы.
Бичәнәкдә учалдардыг галағы,
Гуш сәкмәзди гојуг олан өрүшдә,
Һәр бир ишдә газанмышдыг сәриштә.

Белләјәрдик, дағ дөшүнү газардыг,
Адымызы ири-ири јазардыг,
Сых думанда јолу чашыб, азардыг.
Чағырардыг ешидәни, чобаны.
Ит һүрөндә сәмтләјәрдик обаны.

Пајыз һеллач оба-оба кәзәрди,
Јај кириши тохмағына дөзәрди,
Нахыш гојуб гәлибләри бәзәрди,
Тәпикләјиб, һелләјәрдик, вурардыг,
Јорулардыг, отуардыг, дуарардыг.

Түфәнкими кәтүрмүшәм әлимә,
Гатарымы гуршамышам белимә.
Сүбһүн меһи сығал чәкиб телимә,
Илк саламы ғарталлара вермишәм,
Будағларда буз ғајсағы көрмүшәм.

Апаранда даға елин көчүнү,
Даш јајлаға биз сағардыг кечини.
Јалајарды боздар онун ичини,
Горху олса тез үстүнү аларды,
Атлы көрсә чумуб атдан саларды.

Көһлән атын јалманына јатардыг,
Дәлидағда вур-һәшири гатардыг,
Чапа-чапа үстдән күллә атардыг,
Өјүнәрдик нишанәни вуранда,
Пәрт олардыг јериндә дик дуранда.

Бојундуруг өкүзүнү сечәрдик,
Зор кәтүјә пајыз тәдбир төкәрдик.
Гара дамын ортасына чәкәрдик,
Үфүрүлдү, сөндүрүлдү, көзәрди,
Түстүсүнә чијәримиз дөзәрди.

Јаз оlanda мән гузуја кедәрдим.
Отарардым, суварардым, күдәрдим.
Ахсағына дава-дәрман едәрдим.
Һәр базарын сүдү бизә ғаларды,
Ғабламамыз, газанчамыз доларды.

Сөз демээдик баш чобанын сөзүнө,
Биз гојардыг сүдү булаг көзүнө,
Галын чијә жығылырды үзүнө,
Сәринләдиб ширин-ширин ичәрдик.
Хамдан өтрү јурддан-јурда көчәрдик.

Сүрү кедиб өзү дала галанда,
Ашырымы аша-ашда оланда,
Һәзин-Һәзин түтәјини чаланда,
Гојун-гузу дөјүкәрди, мөләрди,
Кери денүб она сары кәләрди.

Башлајанда сәрт чиләнин сојугу,
Чуллајардыг ағчавазы, јолугу.
Дөл дүшөндө биширәрдик сулуғу,
Чөлдә ону ширин-ширин јејәрдик.
Кәтәмәздән, буламадан дејәрдик.

Өз адыны дашыјарды һәр гојун.
Гумраләбрәш, алакүрә, кәр гојун.
Сары кәлин, гаракәрә, зәр гојун.
Чобан дөдәм, кечиддә јол гојарды,
Тајлашдырыб гоша-гоша сајарды.

Күнәјләрден одлајардыг палахы,
Зәмиләрден артлајардыг алағы.
Бичәнәкдә учалдардыг галағы,
Гуш сәкмәзди гојуг олан өрүшдә,
Һәр бир ишдә газанмышдыг сәриштә.

Белләјәрдик, дағ дөшүнү газардыг,
Адымызы ири-ири јазардыг,
Сых думанда јолу чашыб, азардыг.
Чағырардыг ешидәни, чобаны.
Ит һүрәндә сәмтләјәрдик обаны.

Көн гашыҗыб назик көшә чәкмишәм,
Ајағымла тахыл јери әкмишәм.
Ғарлы ғышда от хоруму бүкмүшәм,
Һәр күн үч јол дашымышам шәләдә,
Бир һүнәрли саҗылмышам мәһләдә.

Дүзәлтмишәм тоҗугларын тарыны,
Сүпүрмүшәм тулугларын барыны.
Җағ-шор үчүн үфүрмүшәм ғарыны,
Нәдән дејим, әмәјим аз олмаҗыб,
Евимизә көмәјим аз олмаҗыб.

Ғсјунлары тајлашдырыб сајанда,
Боз сүрүнү гәчәлләрә јајанда,
Биз чомағы јана сөкәк гојанда,
Ғызлар бахыб—неји јада салмышыг,
Бәс дејинчә сызылдаҗыб чалмышыг.

Дәрјаз алыб чөлдә оту чаланда,
Чин көтүрүб вәримизә доланда,
Ағыр зәһмәт бизи әлдән саланда
Ғызлар бахса јорғунумуз итәрди,
Чин-кәрәнти ојнајарды, өтәрди.

Мөрч бағлаҗыб кәл бојуну буранда,
«Дирәдөјмә» дәскаһыны гуранда,
Күллә атыб нишанәни вуранда,
Ғызлар—бахса, голтуғумуз шишәрди,
Пајымыза күллү дәсмал дүшәрди.

Јајда ғышын ғәјғысына ғалардыг,
Пенчәр јығыб, әвәлији јолардыг.
Јығыб-јығыб тәпә кими ғалардыг,
Әлә дүшмәз әвәлијин умачы,
Хәстә ичсә таныларды әлачы.

Чинчилимин нөвбәсини совардыг,
Кичиткәни китилләйиб овардыг,
Дәстә тутуб ону-буну говардыг.
Хатирәси эзиз олан күнләрим,
Ушагылыгы јада салан күнләрим...

Чијәләји бол оларды горуғун,
Дәстәләйиб бағлајардыг бир јығын.
Һәмәрсинин, гарағатын, моруғун
Дады һәлә дамағымдан кетмәйиб,
Јери-јурду јаддашымдан итмәйиб.

Гар оlanda ғышда чәлә гуарардыг,
Тир-тир әсиб бир кәнарда дурардыг.
Гуш илишсә, күлүб чәпик вурардыг,
Белә јердә исинәрди чанымыз,
Гар вурса да ачыларды донумуз.

Овдан өтрү тутуб бәнди-бәрәни,
Сүрәкчиләр һајлајанда дәрәни,
Күллә сәси чәксә бөгүг нә'рәни,
Иш битәрди... гәнимәти бөләрдик,
Севинәрдик, евимизә кәләрдик.

Боз умачын үстә дава салардыг,
Тәк ғашығы әлдән-әлә алардыг.
Дадар-дојмаз ичсәк ничик ғалардыг.
Биз ғашығы бир кәнара дојмушуг,
Ғабы чәкиб башымыза дојмушуг.

Көј кишнәйиб, евә ғачын дејәндә,
Јағыш јағыб алачығы әјәндә,
Кепәсини, чәтәнини дејәндә
Әлләримиз башалтыма атмышам,
Таппатапа ширин-ширин јатмышам.

Шаһид олсун һачајерин таласы,
Ғышда ғалын ғары, јајда лаләси,
Дашымышам нечә одун шәләси.
Көтүрәрдим әјрибурун дәһрәни,
Доғрајардым колу-косу пәһрәни.

Дашдан-даша кәклик учуб сәкәндә,
Дағ төкәси сүрүсүнү чәкәндә,
Ғачан әлик һәрдән бојун бүкәндә,
Бахдыҗа һеј бахыб ғалмағ истәдим,
Ики көз дә сатын алмағ истәдим.

Дејирәм каш, бир дә ушағ олајдым,
Кил гутуја чәларысы салајдым,
Јухулајыб көј чәмәндә ғалајдым,
Отарајдым ғәчәлләрдә ғојуну,
Ојнајајдым «дирәдәјмә» ојуну.

Дејирәм каш, дөнүб ушағ олајдым,
Чалханајды пәһрә, јахмач алајдым,
Евчик гуруб, чидликаҗағ чалајдым,
Һоппанајдым, атылајдым, дүшәјдим,
Бирнефәсә һүндүр дағы ашајдым.

Сөјләјәрдик јаман көздән мин һәзәр!
Чалын она һеч көрүмә, синә көр.
Ишин үстә кәлән кими бәднәзәр,
Тез-тәләсик очаға дуз төкәрдик.
Бојнумузу ғашыјардығ, кечәрдик.

Фатма ана көјдә ачан ғуршазға,
Әл узатмағ елдә олду ғадаға.
Дејирдиләр, ај башлады ғураға,
Онун алтдан кечә билсән, јохду шәкк,
Оғлан ғыза, ғыз оғлана дөнәчәк.

Ит гапыда һәјәчанлы улады,
Бизи көрдү гујруғуну булады.
Сөјләдиләр бунун сону бәлады,
Гызыл өкүз ја тәрпәтди түкүнү,
Ја да Күнәш тутулачаг дуз күнү.

Чәтин күндә тәк сәбири өјәрдик,
Биз үмидин гапысыны дөјәрдик.
Өлин ичи гашынанда дөјәрдик:
Гисмәтинә пул—хәзинә чыхачаг,
Нә зәләләт, нә дәрәд ону сыхачаг.

Дардан асса гапылығы, чувалы,
Тохујанда килим, палаз, чул, халы,
Ајағыма анам деди сәјалы—
Чөлә чыхыб ишин үстә кәләрдим,
Мән өзүмү ән бәхтәвәр биләрдим.

Гар тез јағыб ил саланда гулуну,
Бәркидәрдик еркәк атын чулуну.
Ипчин вуруб ајағынын налыны,
Гышда ону өтүрәрдик өрүшә,
Өз вахтында чәм тапардыг һәр ишә.

Биз һәр ахшам јығышардыг бир евә,
Сәриләрди јердә палаз, ја кәбә.
Отулардыг, сонра кечиб мәтләбә
Нөвбә-нөвбә ширин нағыл дөјәрдик,
Тапмачаны тез тапаны өјәрдик.

О нәдир ки, гарны јохдур, диши вар?
О нәдир ки, гујруғујла башы вар?
Тәбиәтин бир һикмәтли дашы вар,
Сојуг суја апарыб сал исинсин,
Нашы бахыб, һејрәт едиб диксинсин.

О орагды гарны јохдур, диши вар,
О тешидир гујругујла башы вар.
Бизим дағын чохлу әһәнк дашы вар,
Јандырыб сал сојуг суја исинсин.
Көрмәјәһләр һејрәт едиб диксинсин.

О нәдир ки, чох көрмүшүк үзүнү?
Көјә тәрәф јердән дартар өзүнү?
Әјри демәз ачыб сөјләр дүзүнү?
Алты гычдыр, ики ајаг, ики баш,
Обада кәз—нә сән карых, нә дә чаш.

Тәрәзинин чох көрмүшүк үзүнү,
Көјә сары дартыр јердән өзүнү.
Һәр нә алсаг чәкиб дејәр дүзүнү,
Алты индир, ики ганад, ики баш,
Пәрсәнк олар бир көзүндә хырда даш.

О кимдир ки, сәһәр дөрддүр ајағы?
Чаванлыгда икијәдир марағы.
Үч гыч илә јолу кедәр шәр чағы?
Тап һәмишә өз евиндә галан нә?
Һәрдән ширин, һәрдән ачы олан нә?

О инсандыр имәкдә дөрд ајағы,
Чаванлыгда икијәдир марағы.
Гочаланда чәлик онун дајағы.
Бил һәмишә дил ағызда галанды,
Һәрдән ширин, һәрдән ачы оланды.

Бир көзәлин бәрабәри, тајы јох,
Дөрд јанында инчиләрин сајы јох.
Бир дәрјанын һәм сују, һәм чајы јох,
О үмманда ики сона үзәр һеј,
Бирн исти, бири сојуг кәзәр һеј.

О күнөшдир барабар, тајы јох,
Дөрд јанында улдузларын сајы јох.
Көј бир дәрја—һәм сују, һәм чајы јох.
Күнөшлө ај сона кими үзәр һеј,
Бири исти, бири сојуг кәзәр һеј.

О нәдир ки, јохдур эли, ајағы?
Нә көзү вар, нә чаны, нә дајағы?
Өз јолунда сүзәр көһләнсајағы,
О нә јатар, нә јухудан ојанар,
Нә бирчә ан өз јериндә дајанар.

Сәјјарәнин јохдур эли, ајағы,
Нә көзү вар, нә чаны, нә дајағы.
Өз јолунда сүзәр көһләнсајағы,
О нә јатар, нә јухудан ојанар,
Нә бирчә ан өз јериндә дајанар.

Тап-тапмача, мәмли гоча, диши јох,
О нәдир ки, нәфәси вар леши јох?
О нәдир ки, једдисе вар, беши јох?
Алты булаг үстү зәми олан—нә?
Јаз кејиниб, ғыш сојунуб солан нә?

О тојугдур, гоча кими диши јох.
О күләкдир, нәфәси вар, леши јох.
О һәфтәдир једдисе вар, беши јох.
Алты булаг үстү зәми,—гојунду,
Јаз кејиниб мешә, ғышда сојунду.

О нәдир ки, алову вар, көзү јох?
О кимдир ки, ады галар өзү јох?
О кимдир ки, ел ичиндә үзү јох?
О нәдир ки, бөлүнәр дөрд фәсилә?
О нәдир ки, кечә көрәр сәс илә?

О кибритдир алову вар, көзү јох,
Јахшы өлсө ады галар, өзү јох,
Јаманларын ел ичиндө үзү јох,
Бир илимиз бөлүнөр дөрд фәсилә,
Јарасадыр кечә көрөр сәс илә.

О нәдир ки, ели бәзәр, лүт кәзәр?
О нәдир ки, көзү әввәл ит кәзәр?
О нәдир ки, ипәк кәјмәз чит кәзәр?
О нәдир ки, ајаг тутар, јеримәз?
О нәдир ки, дилдә галыб әримәз?

О ијнәдир ели бәзәр, лүт кәзәр.
Чанаварын әввәл көзү ит кәзәр.
О касыбдыр ипәк алмаз, чит кәзәр.
О бөйтандыр, ајаг тутар, јеримәз.
Ҳикмәтли сөз дилдә галыб әримәз.

Сөјлө нәјин дүз низамы позулмаз?
Илки, сону һеч бир јана, јозулмаз?
Ҳансы китаб охунса да јазылмаз?
О нәдир ки, јонулдугча јекәлди?
О нәдир ки, бир саатда көкәлди?

Кайнатын дүз низамы позулмаз,
Нә әввәли, нә дә сону јозулмаз.
Көнүл көздән охунса да јазылмаз.
О гујудур јонулдугча јекәлди,
О моталды пендир долду, көкәлди.

О нәдир ки, гурулмајыб, гурулмаз?
О нәдир ки, јорулмајыб, јорулмаз?
Нәјә дирәк вурулмајыб, вурулмаз?
О нәдир ки, сајылмајыб, сајылмаз?
О нәдир ки, гојулмајыб, гојулмаз?

Каинатдыр гурулмајыб, гурулмаз,
О күнәшдир јорулмајыб, јорулмаз,
Көјә дирәк вурулмајыб, вурулмаз,
О улдуздур сајылмајыб, сајылмаз,
Ај јеринә гојулмајыб, гојулмаз.

О нәдир ки, сатылмајыб, сатылмаз?
О нәдир ки, атылмајыб, атылмаз?
О нәдир ки, гатылмајыб, гатылмаз?
О нәдир ки, јајылмајыб, јајылмаз?
О нәдир ки, ајылмајыб, ајылмаз?

О ағылдыр—сатылмајыб, сатылмаз,
Намус чөлә атылмајыб, атылмаз.
Балдыр, дуза гатылмајыб, гатылмаз.
Достун сирри јајылмајыб, јајылмаз,
О өлүдүр, ајылмајыб, ајылмаз.

О нәдир ки, һарда көзсә изи јох?
Нәдир јанса алову јох, көзү јох?
О нәдир ки, кедиб көрәр көзү јох?
Суја кирсә дилләһәни тапыб де,
Судан чыхса дилләһәни тапыб де.

О көлкәдир һарда көзсә изи јох,
Үрәк јанса алову јох, көзү јох.
О хәјалдыр кедиб көрәр көзү јох.
О зәпчирдир суја кирсә дилләһәр,
Судан чыхса чинкилдәјиб дилләһәр.

О нәдир ки, гәдрини сач тел биләр?
О нәдир ки, јетмиш ики дил биләр,
Чаны јохдур гијмәтини ел биләр?
О нәдир ки, нә чанлыдыр, нә күләк?
Нәфәс алыб, нәфәс верәр—де биләк.

О дарагдыр, гәдрини сач, тел биләр,
О саздыр ки, јетмиш ики дил биләр.—
Гијмәтини оба биләр, ел биләр.
О көрүкдүр нә чанлыдыр, нә күлөк,
Нәфәси вар, башгасыны де биләк,

О нәдир ки, һамымызын кәрәји?
Һансы дамын бир дәнәдир дирәји?
Хәнчәрдән чох нә јаралар үрәји?
О нәдир ки, кәл-кәл дедим кәлмәди?
Кәлмә дедим, кәлди, сөјлә о нәди?

Һавајла су һамымызын кәрәји,
Көбәләјин бир дәнәдир дирәји.
Хәнчәрдән чох сөз јаралар үрәји.
Додаглара кәл-кәл дедим кәлмәди,
Кәлмә дедим, кәлди—билдим о нәди.

О нәдир ки, гырх көзү, бир башы вар?
О нә көрәр, нә көзүнүн јашы вар?
О нәдир ки, белиндә јүз дашы вар?
Сәһәр-сәһәр сары дона бүрүнәр,
Узаг кетмәз, ахшамадәк сүрүнәр.

О чырагдыр гырх көзү, бир башы вар,
О нә көрәр, нә көзүнүн јашы вар.
Бах, о вәлдир белиндә јүз дашы вар—
Сәһәр тахыл һешанына бүрүнәр,
Хырман үстә ахшамадәк сүрүнәр.

* * *

Һејдәрбаба, зилләтним аз олмады,
Әсрләрлә өмрүмдә јаз олмады.
Бабаларым раһат нәфәс алмады,

Дөфөлөрлө кур тонгала галанды,
Вары, јоху гарәт олду, таланды.

Шаһлар чәкди сийәминзә мин дағы,
Бәһнумуза доладылар шаллағы,
Белимизин сызылдады золағы.
Јашасағ да өлү кимн кәзәрдик,
Аман аллаһ, биз нәләрә дөзәрдик.

Һејдәрбаба, бизә доғма бир дағсан,
Һәм јахынсан, һәм узағдан-узағсан.
Шө'ләләһиб сөндүрүлән чырағсан,
Чыхмамысан Дәлидағын јадындан,
Тапшырыбды, сөјләјирәм алындан.

Аләм билир үрәји шад олмушам,
Гәм-кәдәрдән чоҳдан азад олмушам.
Саваландан, Тәбриздән јад олмушам,
Бах, гөлбимдә бирчә бу дәрд галыбдыр,
Бахтын сәни мәндән ајры салыбдыр.

Һејдәрбаба, јараларын битишин,
Шәһријарын гәлбиндән дәрд өтүшүн.
Өвладларын арзусуна јетишин,
Саваланын көзү јашлы галмасын,
Нәркизләрин саралмасын, солмасын.

* * *

Ел көчәндә Дәлидағым ағлајыб,
Бәнд-бәрәни буз килидә бағлајыб,
Јаз олаңда јенә чошуб, чағлајыб.
Мин гөләмлә сығал чәкиб өзүнә,
Чичәк тахыб сийәсинә, кәзинә.

Дәлидағын нечә-нечә галасы,
Дөрд янында, күл-чичәји, лаләси.
Мешәсинин көјчәк-көјчәк таласы...
Көјчәкләрин музејидир Дәлидағ,
Чичәкләрин музејидир Дәлидағ.

Дәлидағын зирвәләри шешәдир,
Үстү јајлаг, этәкләри мешәдир.
Узун өмүр сүрмәк бурда пешәдир.
Ел-обаја түкәнмәздир вәфасы,
Валех едиб көрәнләри сәфасы.

Дәлидағын сајсыз бәнди-бәрәси,
Јал-јамачы, сылдырымы, дәрәси—
Хатиримдә бир из гојуб һәрәси.
Синәсиндә ат белиндә көзминшәм,
Соналајыб чичәјини үзмүшәм.

Мәндән өтрү Дәлидағым бир чаһан,
Унудулмаз бир дәгигә, бирчә ан.
Гырхынчала, Јелкән гаја, Јолашан,
От чалдығым Алчалығын синәси,
Гырмызы даш, Очаггулу бинәси.

Марал учан, Гәншәр гузеј, Шәр булаг,
Инәк дағы, Кәклик јалы, Кор булаг,
Дәлидағда јајда үстү гар булаг,
Ојлағымды гарыш-гарыш көзминшәм,
Гышда галыб човғунуна дөзмүшәм.

Гыш дүшәндә полад зиреһ кејинәр,
Шахтасыны гылынч едиб өјүнәр.
Ел кәләндә зиреһини сојунар—
Дөнәр назлы, јарашығлы кәлине,
Шүх кејиниб чичәк тахар телине.

Дәлидағын жамачы күл барысы,
Чичәјинин ағы, көјү, сарысы.
Һеч үстүндән эскик олмаз арысы,
Тәбиб-логман онун бечә балыдыр.
Ким јејибсә һикмәтиндән һалыдыр.

Кәл баш чәкәк һәр обаја, ојмаға,
Гонаг олаг сары јаға, гајмаға.
Һүнәрим јох тә'рифини јајмаға,
Көрдүјүнү өзүн даныш, өзүн де,
Гајыданда дүзүн даныш, дүзүн де.

Јүз-јүз јерә тохум сәпди, дән олду,
Јазмаса да, јазанлара тән олду.
Вургун кәлди Истисуја, шән олду,
Онда чохла нишанәси галыбдыр,
Үрәјиндә әбәди јүрд салыбдыр.

«Ашыг Шәмшир Дәлидағдан кечәндә»,
Чичәкләри соналајыб сечәндә,
Ағыр елләр «Сары јерә» көчәндә,
Шаир Вургун бурда чоша кәлибдир,
«Саз тутуб, сөз гошуб» хоша кәлибдир.

Синәсиндә чығырлары мисрасы,
Шиш гајалар чүмләсинин нидасы.
Үрәкләрдә ше'ринин сәс-сәдасы
Булаглары сөһбәтидир, сөзүдүр,
Шаһ мисрасы Истисујун өзүдүр.

Дәлидағын, гој доланым башына,
Гурбан олум торпағына, дашына.
Әлин чатыб зәһмәтинин ашына,
Биздән өтрү көзәл дөвран гурмусан.
Сәадәтә бүрүнмүсән, дурмусан.

Дэлидагда азы јары шаңрдир,
Гыз-кэлини, чаваңлары шаңрдир,
Јүз јашында гоча, гары шаңрдир,
Јал-јамачы, дэрэлэри, гајасы,
Ше'ријјетди бу дијарын мајасы.

Фэрәһимдән гәлонм даға дөнүбдүр,
Гара даңлар ағ отаға дөнүбдүр,
Кәрмә јери бағча-баға дөнүбдүр.
Кәл машыңла, дағдан ашан јола бах,
Шәһәр олмуш јамача бах, јала бах.

Илләр кечиб, нәләр олуб дүнјада,
«А»ны, «Б»ни танымајан обада,
Јазыр, позур јүз јашында баба да.
Мәктәбләрә, чәһ-чәһ өтән дилә бах,
Ағ күнләрә сирдаш олан слә бах.

Кәл, Сәрсәнкә һүнәрә бах, фәндә бах,
Кәл, Тәртәрин гаршысында бәндә бах,
Нур шәфәгли, бағча-бағлы кәндә бах.
Дағ-араны күлүстана дөндәрир,
Шор торпаға ширин һәјат көндәрир.

Зәфәримиз—Октјабр зәфәри,
Һүнәримиз—ленинизм һүнәри,
Сәфәримиз—коммунизм сәфәри.
Арзумуз сүлһ, бүкүлмәздир голумуз,
Кур мәш'әллә ишыгланыр јолумуз.

Од јурдунун көзәлдир һәр бучағы,
Бурда да вар бир ишығлы очағы.
Ана кимн мсһрибандыр гучағы.
Јурдумузун Дэлидағы вар олсун!
Дэлидагда ел очағы вар олсун!

ТАПА БИЛМӘДИМ

Мән сәнә,—дүнјаја јетирдим нәзәр,
Тај тапа билмәдим, Азәрбајчаным.
Аразына бәнзәр, Күрүнә бәнзәр
Чај тапа билмәдим, Азәрбајчаным.

Харигә јарадыр бүтүн ел-оба,
Дедим сәрвәтнини јазым китаба.
Јүздүмү, миндини сығын һесаба?
Сај тапа билмәдим, Азәрбајчаным.

Сону вар,—өмрүмүз олса да ләзиз,
Шамиләм, гојиунда бәс нә гојум из?
Гурбанын олмаға чанымдан әзиз
Пај тапа билмәдим, Азәрбајчаным.

КЭЛБЭЧЭРДЭ

Даглары көjlэрэ чатылы көрсэн,
Тэкэни гајада јатылы көрсэн,
Баһары пајыза гатылы көрсэн—
Десэлэр һардасан, де, Кэлбэчэрдэ!

Элик изи көрсэн јајда гар үстө,
Дэрэлэрдэ көрсэн тары тар үстө,
Галын мешэ көрсэн гајалэр үстө,
Десэлэр һардасан де, Кэлбэчэрдэ!

Аддымбашы көрсэн дэрин дэрэлэр,
Көз гаралдан, овчу јатан бэрэлэр,
Сэни валех етсэ хош мэнзэрэлэр,
Десэлэр һардасан, де, Кэлбэчэрдэ!

Күл-чичэк назланса бахсан һэр јана,
Истисују шөфа версэ инсана,
Нарзаны кэтирсэ чансызы чана,
Десэлэр һардасан, де, Кэлбэчэрдэ!

Сылдырым јамачда, дағын тилиндө,
Бөнөвшө телнидө, гамчы элиндө,
Көрсэн бир көзэли көһлөн белиндө,
Десэлэр һардасан, де, Кэлбэчэрдэ!

Һэр гыз-кэлин кэбэ тохуја билсө,
Һэр чобан саз чалыб, охуја билсө,
Һамы гошма јазыб, сөз дуја билсө,
Десэлэр һардасан, де—Кэлбэчэрдэ!

БУЛАГЛАР

Баһарда севинчи һәддини ашды,
Јарпызы дөшүнә тахды булаглар.
Дөрд јаны бәзәнди күллә, чичөклә,
Билирмиш ел кәлән вахты булаглар.

Дағларын ардындан күнәш бојланды,
Шәфәгдән саф сулар нура бојанды,
Ешгин, һәсрәтијлә үрәкләр јанды,
Амма буза дөнүб ахды булаглар.

Һәмдәми бир дејил, дәстәбәдәстә,
Көңиләр көңүл верди башынын үстә,
Јазды адларыны дашынын үстә,
Онлара фәрәһлә бахды булаглар.

ӨЈРӘН

Кәлмәсин билијин, елмин дилинә,
Кечә-күндүз чалыш јүзүндән өјрән.
Алданма дәрәнин ахан селинә,
Булагын сујуну көзүндән өјрән.

Мә'насыз өмрә кәл, һеч заман дөзмә,
Зәһмәти дост сечиб бирчә ан безмә.
Һәр шеји қағызый үстүндә кәзмә,
Һәјаты һәјатын өзүндән өјрән.

Јандыр үрәјини, ахыт тәрини,
Дајазда дајанма, ахтар дәрини.

Шамил, овчусанса овун јерини
Өзүнү көрмөмиш изиндөн өјрөн.

АШЫГ ШӘМШИР

Дурнанын гатары ганад сахлајар
Сазда бүлбүл кими өтөндө Шәмшир.
Даг-даш снлкөлөннб, гаја лахлајар,
«Короглу ченки»нө јетөндө Шәмшир.

Чалса «Кәрәми»си гәлби ағладар,
«Дивани»си сысга чајы чағладар.
Гыш күнү дә күлө голча бағладар
Әлини мизраба атаанда Шәмшир.

Дөврүн Әләскәри, устадыдыр о,
Гурбан очагынын өвладыдыр о,
Шамил, елин гартал ганадыдыр о
Бир шөһрәтдир ана вәтөндө Шәмшир.

КҮЛ ИНЧӨ

Тәбибим ол, јетиш гәлбин дадына,
Нијә мәни дөндәбирсән күлүнчө.
Ачы сөзүн ләззәти нә, дады нә?
Агла бары, әһвалыма күлүнчө.

Инан, һеч нә јазылмајыб алына,
Бәхт базарда сатылармы алына?

Фәрг гоҗмарам ағ рәнкинә алына,
Әкәр олса чичәк инчә, күл инчә.

Өмүр кечиб оларсан бир гары, јар.
Кәл күвәнмә ағ үзүнә, гарыјар.
Хош сөзүнлә бузу әрит, гары јар.
Кәл Шамиллә даныш инчә, күл инчә.

ОЛМА

Огул, сөзү будур дәдә-бабанын,
Халга чәк, јад јүкү чәкәндән олма.
Чалыш, үрәјиндә елин-обанын
Јува тик, гәлбләри сөкәндән олма.

Дур демә, јерини гочаја дур, вер,
Сөјләмә гурарам, әлинлә гур, вер.
Бачарсан ишыгсыз көзләрә нур вер,
Ишыглы көзләри төкәндән олма.

Зокан шәфәғини вәтәнә сачсын,
Адыны ешидиб хәјанәт гачсын.
Әмәлин һәр јанда гызылкүл ачсын.
Шах дајан, бојнуну бүкәндән олма.

ҮРӘЈИМӘ ҮРӘК СӨЗҮМ

Һәјатын мә'насы белә бир һикмәт:—
Өмүр боју халга, вәтәнә хидмәт!
Нә вахт јурда, елә олмасан кәрәк,
Дајан, әбәс јерә дөјүнмә, үрәк!

Фәрг гоҗмарам ағ рәнкинә алынә,
Әкәр олса чичәк инчә, күл инчә.

Өмүр кечиб оларсан бир гары, јар.
Кәл күвәнмә ағ үзүнә, гарыјар.
Хош сөзүнлә бузу әрит, гары јар.
Кәл Шамиллә даныш инчә, күл инчә.

ОЛМА

Огул, сөзү будур дәдә-бабанын,
Халга чәк, јад јүкү чәкәндән олма.
Чалыш, үрәјиндә елин-обанын
Јува тик, гәлбләри сөкәндән олма.

Дур демә, јерини гочаја дур, вер,
Сөјләмә гуларам, әлинлә гур, вер.
Бачарсан ишыгсыз көзләрә нур вер,
Ишыглы көзләри төкәндән олма.

Зәкан шәфәгини вәтәнә сачсын,
Адыны ешидиб хәјанәт гачсын.
Әмәлин һәр јанда гызылкүл ачсын.
Шах дајан, бојуну бүкәндән олма.

ҮРӘЈИМӘ ҮРӘК СӨЗҮМ

Һәјатын мә'насы белә бир һикмәт:—
Өмүр боју халга, вәтәнә хидмәт!
Нә вахт јурда, елә олмасан кәрәк,
Дајан, әбәс јерә дөјүнмә, үрәк!

ЕЛӘ МӘН ДӘ БАҚЫЛЫҖАМ

Бири дејир:—Көч шәһәрә,
Кәнддә галма, наһаг јерә.
Бири дејир:—Көч шәһәрә,
Даг чајында кичик балыг
Дәрјаларда олар нәрә.
Бири дејир:
— Хејр, хејр, кәнддә јаша,
Өјрәнмисән даға-даша.
Өз фикрини дејир һәрә...
Билмәмишәм бу сөзләрә
Нечә верим доғру чаваб,
Нә шиш јансын, нә дә кабаб.
Өзлүјүмдә өлчүб-бичиб,
Чох көтүр-гој ејләмишәм.
Сөз ахтарыб, кәлмә сечиб,
Һеч бирини бәјәнмәјиб,
Һәгигәти сөјләмишәм:
—Һәлә јүз ил бундаг габаг
Бабам дүшүб бәј шәринә.
Әлли күнә кедиб-кәлиб
Узаг Бакы шәһәринә.
Ғыrx ил әввәл чобан дөдәм
Зәһмәтинә бир һәдијјә
Медалыны, алсын дејә,
Севинч илә гөлби долду,
Једди күнә гәт ејләјиб,
Өз атасы кедән јолу.
Кәндә кәлип, көрүн елин
Ашыб-дашан бол варыны.
Елә бил кп, инсан оғлу
Нағылларда олан кими
Чәкиб јерин дамарыны.
Кәлбәчәрдән тәјјарәјә

Инди минсәм сәһәр-сәһәр,
Кеңиб Бакы шәһәрия
Ишләримә чәкиб тәһәр,
Дост-танышла көрүшәрәм.
Көңиб көзәл музейләри,
Сәјр ејләјиб көј Хәзәри
Үрәјимдә олса мәрам,
Һәтта учуб Москваја
Ахшам евә гајыдарам.
Инди кәңдә, ја шәһәрли,
Бакылы, ја кәлбәчәрли
Радиону динләмирми
Ејни анда?!
Һәр икнес бахмырмы бәс
Телевизор ачыланда
Ејни анда?!
Бакы газы кәңдимиздә
Тбилисидә, Јереванда
Шәһәрсини сачмыр бәјәм
Ејни анда?!
Минкәчевир ишыгындан
Евләрә нур ачыланда,
Шәһәрлә кәңд
Инсә етмирми
Ејни анда?!
Ушағымыз дәрәсә кирир
Мәктәб зәңки вуруланда
Ејни анда.
Лазым олса палтар, палаз
Күллү јайлыг, нахышлы шал,
Фәргһ јохдур,
Ја Бакыдан,
ја кәңдән ал.
Нәдән дејим, нәдән јазым
Нәләр олмур ејни анда.

Сорушурам, нијә онда
Бу ишләрә билә-билә
Ҳеј дејирләр көч шәһәрә,
Көрмүрләрми илдән-илә,
Бакы өзү јахынлашыр.
Истисуја, Кәлбәчәрә.
Кәндә кәлин,
Күндә кәлин.
Диггәт един
Јахынлашан узаг јола,
Ишыг, гәзет, тәбии газ,
Телевизор, радиола...
Оғулсанса бунлары јаз!
Ҳеј сајмагла түкәнәрми?!
Гардаш, инан,
Дәјишибдир көһнә дөвран
Шәһәр гонаг кәлир кәндә.
Демәк, онда бакылыјам
Сизин кими елә мән дә...

КӘЗДИ

(додагдәјмәз, төрәмә гәшма)

Ашыг Алы чалды телли сазыны,
Ели дијар-дијар сәдалы кәзди.
Һәр кәс газандыса ағлын азыны
Наһаг јерә шишди, әдалы кәзди.

Тәзәнә карандаш, сазда тел сәтир,
Чалдыгча јајылды зәңн ејлә әтир.
Сәвәт сынағында ашырды нәр тир,
Нә гачды кизләнди, нә далы кәзди.

Тәчнисдән јаратды инчә нахышы,
Ше'ринин чаглады һәр ан ахышы.
Ај Шамил, хәрәксиз јер әкди хышы,
Газанды ән нәһәнк ад, Алы кәзди.

ДОСТЛАРЫМА

Мән ки, дағлар дијарында
Јаша долуб, бој атмышам.
Сәһәр-сәһәр кәкликләри
Јувасында ојатмышам.
Чох көрмүшәм сал гајаны
Сел, су дәлиб дешдијини,
Өзүнә бир јолаг ачыб,
Арасындан кечдијини.
Мән бунлары дүшүндүкчә
Достлуғумуз дүшүр јада.
Биз поладын тимсалыјыг
Давамлыјыг суја, ода.
Биз бир јолун јолчусујуг,
Чан ешидиб, дејирик чан.
Достлуғумуз чох мөһкәмдир
Гранитдән, сал гајадан.
Елә јахын сирдашыг ки,
Елә доғма гардашыг ки,
Һеч ким бизи
Бир-бириндән сечә билмәз.
Сел дә, су да чүр'әт едиб
Арамыздан кечә билмәз!

ӨЛҮМ ДЭ ВАР, ӨЛҮМ ДЭ

Совет Иттифагы Гәһрәманы,

Муса Чәлилә

Өлүм вар нисаны өлүмсүз едиб,
Дастана дөндөрир дилдә адыны.
Адам вар дејирләр нә јахшы кедиб,
Нифрәтлә чәкирләр елдә адыны.

Өлүмүн дә олур шөһрәти, шаны,
Аз дејил тарихин белә делили.
Бәсди, хатырласаг вәтән гурбаны—
Совет вәтәндашы Муса Чәлили.

Фашист зинданында һәлак олса да,
Ады јер үзүндә доланыр јенә.
«Моабит дәфтәри»... рәнки солса да,
Аләм шө'ләсинә олуб пәрванә,

ЧӘК ИНДИ

(додагдәјмәз тәһнис)

Бири деди:—бу мәһәббәт һәдәрди,
Ган-јаш ағла, кет чәзаны чәк инди.
Дағлајачаг чијәрини «һә» дәрди,
Сән әлини севдијиндән чәк инди.

Деди:—Јери, јана-јана чал сазы,
Ачыглансан дала сазы, чал сазы.
Зарынчы чал, галдыр јерә чал сазы,
Јар јанында гара шаһы чәкинди.

Ала шејтан гыш өтсө дө араны,
Јар «һә» деди, гејрәт аны, ар аны.
Бу Шамиллә кәзди дағы, араны,
Арагатан зағ-зағ әсди, чәкинди.

БОЗ СӨЈҮД

Бир мәчлисдә боз сөјүд
Әввәл өзүнү өјдү.
Сонра алма, армуду,
Нары, үзүмү сөјдү.
Силкәләјиб голуну,
«Баша салды» онлара
Бар вермәјин јолуну.

ИКИ ОҒУЛ

Ел-обанын адына
Фәрли оғул һәмишә
Бөјүк шөһрәт кәтирәр.
Сән фәрсиңи һа гына,
Јаңыһса да бир ишә,
Кедиб төһмәт кәтирәр.

ЕВИМИЗИН МУЗЕЈИ

Дага гонаг кәлиб дәнсәңиз бизә,
Ал-әлван бир музеј көстәррәм сизә.

Гызылдан гијмәтли әшјалары вар,
Атадан-бабадан галыб јадикар.
Нәнәмни тешили, гырыг чәһрәси,
Бабамың кәркиси, әјри дәһрәси,
Атын ирәшмәси, өкүз паланы,
Атамың дәрјазы, чәкич-зинданы,
Гырг ил кәздирдијн чобан чомағы,
Көһнә гыргхылыгы, чини, орағы,
Анам тохудуғу чул, өркән, сичим,
Асмалыг, шал, чораб, гапылыг, чечим...
Бојундуруг, гајыш, кириңдәк, самы...
Бизә мүгәддәси, әзизди һапы.
Музеј евимизин бир кушәсидир,
Әсриң о тајыңдан кәлән сәсидир.

ИШЫГ ОЛ

Һәјата тәзә-тәзә
Гәдәм гојан бир чаван,
Белә башлады сөзә:
—Дүшүнүрәм һәр бир ан
Мүһәндисми, һәкимми.
Фәһлә олум, нә олум?
Јохса торпаг әкимми
Дүз кетсин һәјат јолум?
Она тутуб үзүмү,
Дедим үрәк сөзүмү:
—Ишыг кими чүр'әтли,
Ишыг кими гүдрәтли,
Ишыг кими сүр'әтли
Һеч нә јохду дүңјада.

Бахты вермәйиб бада,
Сечсән дә нечә пешә,
Ел-обаја ишыг ол.
Әмәлинлә һәмишә
Вәтәнә јарашыг ол.
Иш олмаса јөнүндә
Ујма јар-јарашыға.
Дузлук, сафлыг өнүндә
Бәнзә јашыл ишыға.
Гылынчы гојма гында,
Шәфәгә дөнүб ишығы.
Әјрилик гаршысында
Ден гырмызы ишыға.
Ја фәһлә ол, ја уста,
Ја сөз кәтүр ашыг ол.
Фәрги јохдур о гәдәр
Һәр нә олсан ишыг ол,
Вәтәнә јарашыг ол.
Нәхәләфдән нә дост сеч,
Нә иши долашыг ол.
Бир анда ајрылма һеч,
Мәрдләрә чалашыг ол.
Нә һәјатда үтүлән,
Чалыш нә гырышыг ол.
Нә ол көзә дүртүлән,
Нә дә бир сармашыг ол.
Тәнбәллијә нә хәрәк,
Нә әлиндә гашыг ол.
Зәһмәт гәнирсиз мәләк!
Ону севиб ашиг ол.
Наданларын көзүнү
Гамашдыр, дән гүрура.
Елә кәстәр өзүнү
Гәлбләр бојансын нура.
Сечсән дә нечә пешә,

Ел-обаја ишыг ол.
Әмәлинлә һәмишә
Вәтәнә јарашыг ол.

СИНӘ-СИНӘ

(додагдәјмәз тәҗнис)

Диндирәндә чана атәш јаханы,
Енди јанағына тәр синә-синә.
Һәјасындан сыхды шалы, јаханы,
Кәлди килә-килә тәр синәсинә.

Әзәлдән нәзәри синә јаранды,
Сәдагәт әһдидир јара, јар анды.
Ешг галасы јар «һә» деди—јаранды.
«Һә» деди, дајанды тәрсинә синә.

Динди аста-аста, данышды кәсә,
Деди:—һәлә әјан дејил һеч кәсә.
Дејәндә әлчиниз кәрәк шәрт кәсә,
Алнындан тәр ахды тәр синәсинә.

Бу Шамили һәјат јарсыз далајар,
Кәлә, хәјаллара јенә дала јар.
Сәс ешитди, тез чәкилди дала јар,
Истәди кизләнә, тәрсинә синә.

ОЛКИНЭН

Оғлум, ел ичиндә үзү ағ долан,
Вәтәнин пәләнки, шири олкинән.
Аз дејил халгыны көјә учалдан,
Сән чалыш онларын бири олкинән.

Һәр ан ачыг көзлә бах бу һәјата,
Чәһд елә әлиндән чыхмасын хәта.
Оғула күвәниб, өјүнәр ата,
Дизимин тагәти, кири олкинән.

Һөрмәт-иззәтини газан һамынын,
Пилтәси, јағы ол елин шамынын.
Ата очағынын, вәтән дамынын,
Әјилмәз сүтуну, тири олкинән.

Сырға ет, сөзүмү, унутма јенә,
Шамил, дәдә-бабан һеј дәнә-дәнә
Тапшырыр хидмәт ет халга, вәтәнә,
Елләрин гәлбинин сирри олкинән.

СӨЗ

Сөз вар чана јајылыр
Шәрбәт кими, бал кими.
Сөз вар јаман ағырдыр,
Гаја кими, сал кими.
Аловун күчү чатмаз
Сөз кими јандырмаға.
Сөз итидир, нә вар ки,
Гылынчдан јан дурмаға.

Сөз вар јери кәлмәсә,
Һеч ону демәк олмаз.
Сөз вар бир батман бала
Гатылса, јемәк олмаз.
Сөз гијмәтли тәхумдур,
Үрәкләрдә әкилир.
Барындан һәм түнд зәһәр.
Һәм дағ балы чәкилир.
Сөз гушун тимсалыдыр,
Дедин ганад ачацаг.
Гәлбдән гәлбә јол тапыб
Елдән-елә учачаг.
Сөз тикилсә галадыр,
Биз дә гураг, сөкмәјәк,
Сөз гызылдан баһадыр
Ону чөлә төкмәјәк.

ЈЕРИНӘ

Гыз, гәлбини нејләмисән,
Гојмусан бир даш, јеринә?
Әјри гылынч бағламысан,
Сөјлә, нијә гаш јеринә?

Зүлмәт етмә ал сәһәри,
Сач нуруну көзәл пәри.
Мәнә ачы, түнд зәһәри
Кәл, једиртмә аш јеринә.

Гој гынына кирпич оху,
Сән, Шамилин вары-јоху.
Үрәјини ачыб оху,
Ган ахытма јаш јеринә.

ҮЧ БАР

(Халг мисалындан)

Ахшам, овчу евә гајыдан заман
Көрдү ки, бир гоча басдырыр фидан.
Деди:—Ишләмәјә нә кәзир һалын,
Бахырам ағарыб сачын, саггалын.
Басдырдыгын ағач кәтирәндә бар,
Көһнә көрүнәчәк јатдыгын мөзар.
—Оғул, гәлбим бундан бағламаз кәдәр.
Әкибләр јемишик, әкәк јесинләр.
Бир дә ки, синәмдә сөјләјир үрәк:—
Өлмәрәм бу ағач бар верәнәдәк.
Овчу дејиләни хејли хошлады,
Гочаја бир көзәл ов бағышлады.
Оса күлүб деди:—Даһа нә дәрдим?
Көрдүнмү ағачын барыны дәрдим.
Овчу бу сөзү дә хејли хошлады.
Јенидән она бир ов бағышлады.
Гоча деди:—Оғул, белә гајда вар,
Илдә бирчә дәфә ағач верәр бар.
Ил нәдир, әкдијим бу фидан һәтта
Ики бар кәтирди јарым саатда.
Овчу дејиләни гәлбән хошлајыб,
Гочаја башга бир ов бағышлајыб
Јолдашына деди:—Кедәк, аты гов.
Һејф ки, вермәјә даһа јохдур ов.

ДЕЖИРСЭН

(додагдэјмэз кэрајлы)

Өзүн кечдин јејин-јејин,
Кир атэшдэ јан, дејирсэн.
Ахы нэдир инчиклијин,
Де, нијэ «ган», «ган» дејирсэн?

Сэн һэјатда дэрдсиз јаша,
Мөһөббөтим дэјди даша.
Һичран зөһөр гатды аша,
Илгарыны дан дејирсэн.

Кэлдин, санки дада јетдин,
Нијэ кэлдин, нијэ кетдин?
Сэн Шамили, чандан етдин,
Индисэ «чан», «чан» дејирсэн.

ЛАЛАЛАНДЫ

(додагдэјмэз, саллама кэрајлы)

Гыш кэлэндэ шешэлэнди,
Јағдырды гар,
Јаранды тар.
Дэли дағлар
Галаланды.
Ајлар кечди, јер исинди,
Һејрәтиндэн гар диксинди,
Ағ галалар јерә синди.
Галды начар,

Әриди гар.
Кен жајлаглар
Алаланды.

Дәлидағ, ғыш енди тахтдан,
Жаз дилләнди, динди тахтдан
Деди:—Һаны гарын, шахтан?
Чыхды чичәк,
Ачды ләчәк,
Дағ кәлин тәк
Лалаланды.

ГӘДИРБИЛМӘЗ

Һәлә гәдирбилмәзин
Кен дејилди дәрисн.
Ондан өтрү бириси—
Бармағынын бешини
Бал етмишди әмирди,
Әмиб-әмиб јекәлди,
Әмиб-әмиб көкәлди.
Ахырда бал әмдији
Бармаглары кәмирди.

ӨМҮР ЈОЛУ

Өмүр ојун дејил ки,
Каһ ирәли кедәсән,
Каһ да дөнәсән керн.
Чалыш һәјат јолуну
Әввәл күндән дүз јери.

САМАН АЛТДАН СУ ЈЕРИДЭН

Бахар үзэ күлэ-күлэ
Саман алтдан су јеридэн.
Башы кәсәр памбыг илэ
Саман алтдан су јеридэн.

Дили јағлы, кини низэ,
Галајланыб чыхар үзэ.
Гәлб пахыры дәјмәз көзә,
Саман алтдан су јеридэн.

Ара гатыб, кендән бахар,
Она-буна гара јахар.
Суја кириб, гуру чыхар,
Саман алтдан су јеридэн.

Мала чатмаз маласына,
Шамил, бахма беләсинә.
Өзү дүшәр тәләсинә,
Саман алтдан су јеридэн.

ГАРҒА ВӘ ТОЈУҒ

(тәмсил)

Гартала бәнзәдиб өзүнү гарҒа,
Мин јалан данышды, басды, бағлады.
Сонра да үз тутуб деди тојуға:
—Әбәс кәздирмирәм мән бу ганады.

Бағрыны жаранда мави көйләрин
Мәнә һәсәд чәкиб јердән бахырсан.
Сәнин ки, учмаға јохдур һүнәрин,
Бәс нијә һавајы ғанад тахырсан?

Тојуг деди:—Дајан, ејләмә гар-гар...
Учмаға јохса да мәним чүр'әтим,
Үзүмү ағ едән ағ јумуртам вар,
Дадлыдыр, шиндир, јејилир әтим.

Мәсләһәтим будур, кәл сән ар ејлә,
Бош јерә өјүнмә, данышма, утан.
Нә олсун учурсан? Хејрини сөјлә,
Нә әтин јејилир, нә дә јумуртан.

ЈАР

(додағдајмаз, төрәмә кәрајлы)

Јар кәләндә кәдәр итәр,
Дәр чичәји, нәркизи тәр.
Дәрдә синә кәрәндә әр,
Дајағ галды дајаға јар.

Һарајына чатар чанан,
Һәсрәтини атар чанан.
Ешитсин саз, ја тар, чанан,
Јар кәлсә, галх ајаға, јар.

Адла чајы, дајазды, кәл,
Дәлидаға ајазды, кәл.
Кедән ғышды, та јазды, кәл,
Даһа чәтин гар јаға, јар.

ШИРИН ЧАНЫ

(додагдәймәз кәрајлы)

Синәсиндә атәш јанан,
Телә гыјар ширин чаны.
Данышанда назлы көзәл,
Дилә гыјар ширин чаны.

Ағзын јағы атанда даш,
Дидәләрдән аханда јаш,
Дар ајагда јахын сирдаш
Селә гыјар ширин чаны.

Дәлидағы ешит һәр ан,
Гылынч чәкәр, ахыдар ган.
Кәрәјисә, әкәр инан—
Елә гыјар ширин чаны.

ЕЛ-ОБАНЫН МӘҢӘББӘТИ БӘСИМДИ

АНА ТӘБИӘТ

Женә көңүләчән баһар чағыдыр,
Бүрүнмүсән јашыл дона, тәбиәт.
Севинч ашыб-дашыр, гәми дағыдыр,
Чансызын да кәлир чана, тәбиәт.

Күл мәскәни едиб дағлар гојуну,
Бәнөвшә һәјадан әјиб бојуну.
Тојундур, башладаг јаллы ојуну,
Олмусан гәнирсиз сона, тәбиәт.

Анасан обаја, анасан елә,
Јәгин бу сәбәбә көзәлсән белә.
Борчлудур һәр инсан гәдрини билә,
Һәјат бәхш етмисән она, тәбиәт.

«Мәнәм-мәнәм» дејир марал чичәји,
Наз сатыр нәркизин сары ләчәји.
Десәләр һансыдыр даһа көјчәји?
Дилләнсәм дүшәрәм гана, тәбиәт.

Бахдыгча јал-јамач көрүнүр элван,
Көзөллик јарадыр јердө көһкөшан.
Тэээ көлин кими бэээниб һәр јан,
Телини дарајыб јана тәбиәт.

САҒАЛЛАМ

Бир көзәлдән өтрү шаир чан верир,
Әһвалымы хәбәр алса, сағаллам.
Ја јухуда көрсәм о дәрман верир,
Ја да мәни јада салса, сағаллам.

Тәләјин улдузу нуруну сачса,
Гәлбини кизличә әксимә ачса,
Она оғрун бахыб додағы гачса,
Ширин хәјаллара далса, сағаллам.

Јолум дүшсә бир вахт кәздији баға,
Мән сәчдә тыларам һәммин торпаға.
Әлим дәјсә әли дәјән јарпаға,
Мәнә бу бәхт нәсиб олса, сағаллам.

Һаны мәним кими гәлби јаралы,
Чәсәдим чанымдан галыб аралы,
Јөнү бәри бахыб о дағ маралы,
Узатдан гејдимә галса, сағаллам.

Бир от битәрдим и олмасады су,
Јарсыз бар верәрми гәлбин арзусу?
Шамнлин өлмәјә јохду горхусу,
Башым үстә кирпич чалса, сағаллам.

ОЛМАСА

Һәр төпә демәсин өз адына дағ,
Јазда күлү, ғышда гары олмаса.
Һәр ағачлы мәскән сајылмасын бағ,
Мејвәси олмаса, бары олмаса.

Ағлы-гаралыды инсая һәјаты,
Каһ шәлә дашыјар, каһ минәр аты.
Кедиб боғазына кечирсин чаты,
Һәр кимин гејрәти, ары олмаса.

Шамиләм, зәһмәтин адыны јајсын,
Нә вахты бош кечир, нә сонра вајсын.
Варлы да өзүнү диләнчи сајсын,
Елин рәғбәтиндән вары олмаса.

СӘНСӘН

Боранлы ғыш етмә кәл баһарымы,
Чинчәјим дә сәнсән, јазым да сәнсән.
Әлимдән алмысан ихтијарымы,
Үрәјим дә сәнсән, көзүм дә сәнсән.

Дидәндә көрүнсә нә вахт бир килә,
Көзүмүн лејсаны дөнәр кур селә.
Бахыб бу һалыма, бары рәһм елә,
Тәсәлли дә сәнсән, дөзүм дә сәнсән.

Дилиндән ешитсәм бир хош кәлмәни,
Әлсәм, мәзарда да дирилдәр мәни,

Көзэллик алса да чөлү-чөмөнн,
Бирим дө өзүнсөн, жүзүм дө сәнсэн.

Үзүндөн охусам зэррәчә кәдәр,
Гәмим дәрјалары дашыб гәрг едәр.
Шамиләм, охшама буза бу гәдәр,
Аловум да сәнсэн. көзүм дө сәнсэн.

НӘРКИЗИ

Гәмим јоха чыхды, кефим көкәлди,
Дөшүнә таханда гары нәркизи.
Белә һәјат ешги хошума кәлди,
Сиз дө әзизләјин бары нәркизи.

Бахыб чамалына, бахыб шәстинә,
Үрәкдән вурулдум көзәл һүснүнә.
Башына доланыб гонду үстүнә,
Сызылдајыб севди ары нәркизи.

Көрдүм ләчәкләри нечә инчәдир,
Дәрк ејләјиб билдим көзәллик нәдир.
Баһарда гијмәтли бир һәдијјәдир,
Јарына бәхш етсин јары нәркизи.

Гәлбим саза дөндү, дилим олду сим,
Чалдыгча дағлара јайылды сәсим.
Шамиләм, көнлүмдә артды һәвәсим,
Дәриб дәстәләдим сары нәркизи.

КЭЛДИМ

А Милли дәрәси, Хосров мешәси,
Гој дејим бу јерә мән нәјә кәлдим.
Ағдағын нәркизи, тәр бәнөвшәси,
Сизи тә'рифләјиб өјмәјә кәлдим.

Бир ана олмусан гәдим обама,
Ады сәс салмышды Бағдада, Шама.
Хосров кәнддә галан улу бабама,
Мәзарда инләјир, дәјмәјә кәлдим.

Бура арзум мәни чәкиб кәтирди,
Гәлбимдә мәнәббәт әкиб кәтирди.
Талә диләјими баша јетирди,
Шамиләм, сәнә баш әјмәјә кәлдим.

ТАНЫ

Өјрәнмәк истәсән сән бир инсаны,
Чалыш астарыны, үзүнү таны.
Өјрәнмәк истәсән сән бу чаһаны,
Ениш-јохушуну, дүзүнү таны.

Учмаз, учуранда копла галаны,
Дүзән јердә јамач һаны, јал һаны?
Сәни алдатмасын дилин јаланы,
Ариф ол, үрәјин сөзүнү таны.

Шамил Дәлидағам, мәни динлә кәл,
Сөзүмү ја мис бил, ја инчи, ја лә'л.

Сәһв олмасын дејә, һамыдан әввәл—
Чәһд ејлә һәјатда өзүнү таны.

ЈАНА ДУРСУН

Һәр сәһәр өзүнә сығал верәндә
Дара сачларыны сал јана дурсун.
Ғаршында дилими бағлы көрәндә,
Дујуб әһвалымы, лал јана дурсун.

Һәр сөзүн ғәлбимдә севинч ачары,
Сусма агрын алым, бир даныш бары.
Көзләрим көрәндә күл јанағлары,
Лаләдән гырмызы ал јана дурсун.

Көзүн әсир етди мәни бир анда,
Ғалмады Шамилин чанында чан да.
Рәһмә кәлиб она нәзәр ғыјанда,
Шәкәр дуза дөнүб, бал јана дурсун.

БӘСИМДИ МӘНИМ

Өзкә әмәјиндә көзүм олмајыб,
Әлимин зәһмәти бәсимдир мәним.
Көнлүм ејш-ишрәти јада салмајыб,
Зәһмәтин ләззәти бәсимди мәним.

Ел билир үрәјим пак мәрамлыды,
Халгы шад көрәндә тој-бајрамлыды.
Амалы һәмишә вәтән намлыды,
Белә мәзијјәти бәсимди мәним.

Вары ашыб-дашан ана јурдумун,
Һәр дашы, гајасы хына јурдумун,
Һүснү јарашыглы сона јурдумун,
Көзәл тәбиәти бәсимди мәним.

Јолуну сахладым дәдә-бабанын,
Севдим алимини, севадим чобанын—
Вурғуну олдуғум елин-обанын
Үлви мәһәббәти бәсимди мәним.

Дизимин үстүндә олмајыб чөрәк,
Синәмин алтда вар сәими үрәк.
Сахта, гуру «чан,чан!» нәјимә кәрәк.
Достларын рәғбәти бәсимди мәним.

Һәјатда позулмаз дүз илгарыма,
Халга хидмәт олан арзуларыма,
Дөнмәз әгидәмә, е'тибарыма,
Елин зәманәти бәсимди мәним.

Шамиләм, дағлара бағлыдыр адым,
Халгын тәсибидир ешгим, мурадым.
Үнваныма тә'риф, алгыш уммадым,
Јурдумун шөһрәти бәсимди мәним.

БУРА КЭЛБЭЧӨРДИМИ?

Көрдүүм доғруму, јохса јухудур,
Ора Гочдаш, бура Кэлбэчөрдими?
Бу дијар гэлбимин вары-јохуду,
Дэлидағым јенэ шири-нөрдими?

Јаған гармы Муров даға бүрүнән?
Думандырма аста-аста сүрүнән?
Зирвэдән баханда ајдын көрүнән,
Һөмин Дан улдузу, о Үлкөрдими?

Көрдүүм һэгигәт, јохса рө'јамы,
Дејин мән бахырам Төртөр чајамы?
Нөр кими дајанан Лачын гајамы?
Кети дағы јенэ чөнкавөрдими?

Дүзкүнмү ешидир сәси гулағым?
Сөсләниб аханмы шыр-шыр булағым?
Көзә көрүнәнми Баба ојлағым?
Јајлағы чәннәтә бөрабөрдими?

Дағ мейми үзә хәфиф тохунан?
Үрәкләрә кәлмә-кәлмә тохунан,
Мәчлисләрдә сөзү шин охунан,
Бири Алы, бири Әләскөрдими?

ӨЛҮНЧӨ

Әлик дағ дөшүндә гача, бахасан,
Гартал көјдә ганад ача, бахасан.

Кәклик дашдан-даша уча, бахасан,
Нәгшәси көзүндән итмәз өлүнчә.

Сачдан јуха алыб дүрмәк бүкмәјин,
Чыр армудла гојун сүдү ичмәјин,
Тәзә шора инәк сүдү төкмәјин,
Дады дамағындан кетмәз өлүнчә.

Алачығы дағын үстә јапанын,
Буз булагдан ичиб шәфа тапанын,
Тојда нәмәр алан көһлән чапанын,
Чаны бир шикајәт етмәз өлүнчә.

Һәр гарышда јүз чүр не'мәт битирән,
Һамымызы боја-баша јетирән,
Вәтәндир Шамили вәчдә кәтирән,
Јазсан тә'рифини битмәз өлүнчә.

ГАРШЫЛАР

Јаз оlanda Дәлидаға кәл гонаг,
Гојун мөләр, сәни гузу гаршылар.
Јамача дырманыб, даша кәл гонаг,
Кәклијин сәһбәти, сөзү гаршылар.

Һансы јаны кәзиб, долансан әкәр
Көј от јырғаланыб хош кәлдин дејәр.
Бәнөвшә гаршында бојуну әјәр,
Сәни сары нәркиз өзү гаршылар.

Бүлбүлүн нәғмәси, торағај сәси,
Јолларын үстүндә битән лаләси,

Дәрәләрдән ахан кур шәләләси,
Һәр аддымда булаг көзү гаршылар.

Отларын үстүндә парылдајан шөһ,
Сәрин һава, нарын јағыш, әсән мөһ,
Шиш тәпә башында гајадан зирөһ,
Кәдији, јамачы, дүзү гаршылар.

Бу дағлар фәхридир Азәрбајчанын,
Шамил гурбан верәр јолунда чанын.
Кәлсән гонагсевәр елин-обанын
Кениш гәлби, күләр үзү гаршылар.

ИЧИНДӘ

Јандырма чанымы, а чаны јанмыш,
Гојма күлә дөнүм мангал ичиндә.
Сәнин инсафына гәлбим инанмыш,
Кәл, демә аловун јан, гал ичиндә.

Аловда јанмағым ән ади һалды,
Одум ичиндәди—бах, бу завалды.
Шанын јарашығы ичиндә балды,
Де, нәјә кәрәкдир шан бал ичиндә.

Мин сели болласан сөнән дејиләм,
Өзүн диндирмәсән, динән дејиләм.
Шамиләм, сөзүмдән дөнән дејиләм,
Атыб әритсән дә тонгал ичиндә.

РҰҒБӘТ НӘМӘРИ

Оғул, үздән бахма сән бу һәјата,
Јохла, көтүр-гој ет һәр иши һәссас.
Өвладың пәнаһы атадыр, ата,
Сөзүмү сырға ет, гулағыңдан ас.

Тој күнү ат чапыб алсан нәмәри,
Һүнәрвәрәм дејиб дөшүнә дөјмә.
Дизини гатлајыб јыхсан да нәри,
Гәһрәманам дејиб өзүнү өјмә.

Бир көһлән саһиби чыхар мејдана,
Јарышда сән ондан галарсан дала.
Раст кәләрсән күчлү бир пәһләвана,
Күчүнүн өнүндә дөнәрсән лала.

Ала билсән рәғбәт нәмәри елдән,
Мән сәни сајарам һүнәрвәр, гочаг.
Халгының јолунда горхмасан селдән,
Онда гәһрәмансан дејәрәм анчаг.

ҒАЛМЫШ

Кедиб кәздим Узунјалы,
Јурд јериндән олдум һалы,
Јамачында бир ат налы,
Көһнә, чындыр чулу ғалмыш.

Харымында лилләниб су,
Даш јалагда көлләниб су.

Ушагларын кил гутусу,
Топа-топа кили галмыш.

Мәтә јери, торпаг тығы,
Дирәләрин дар чызыгы,
Көн гајышын бир гырыгы,
Сыныг-салхаг дили галмыш.

Нечә-нечә евчик јери,
«Дәјирман»ын лүлпәр пәри,
Бозарыбдыр чиб дәфтәри,
Ичи јохдур, чөлү галмыш.

Гырыг чилинк, сүмүк ашыг,
Голсуз чөмчә, сапсыз гашыг,
Көзәлләрә јар-јарашыг—
Кәмәрин бир дили галмыш.

Шамил бахды узаглара,
Һәзин ахан булаглара.
Јенә кәләр бу дағлара,
Ел-обанын јолу галмыш.

БИРИ НӘ?

Үч көјчәји көј чәмәндә көрмүшәм,
Бири күлдүр, бири чичәк, бири нә?
Бирисинә үч һәдијјә вермишәм,
Бири чандыр, бири үрәк, бири нә?

Бир талада һәм тикан, һәм лала вар,
Кимдир дејән сөкүлмәминш гала вар?

Җер үзүндә үч дағыдан бәла вар,
Бири селдир, бири күләк, бири нә?

Дост зәһрини шәрбәт кими ичмишәм,
Мән Шамиләм, чошгун селләр кечмишәм.
Бу дүнјада мән үч арха сечмишәм,
Бири елдир, бири чөрәк, бири нә?

МӘН НӘЧИЈӘМ КИ...

Нә десән баш үстә, дилинә гурбан,
Ихтијар сәндәдир, мән нәчијәм ки.
Сөjlәдин—јајлаға кедәк,—а чеjран
О дағлар сәниндир, мән нәчијәм ки.

Ешгин оду кими көз ола билмәз,
Көзләринә бәнзәр көз ола билмәз.
Чаным лазымдырса сөз ола билмәз,
Кәл апар, сәниндир—мән нәчијәм ки.

Бир көзүм лазымса—чүтүнү веррәм,
Параны истәсән—бүтүнү веррәм.
Евимиз учса да—сүтуну веррәм,
Нәјим вар сәниндир—мән нәчијәм ки.

НОВРУЗ

Лазын кәлишини мүждә кәтириб,
Ленә күнеjlәрдә битибди новруз.
Нүснү гәлбимизи вәчдә кәтириб,
Көнүлә руһ верән тәбибди новруз.

Ашыглар элине алсын сазыны,
Нэрддә азаркеши зэриндән таны.

Нэри—дар ајагда дэжанэтиндән,
Хаини, алчагы—өз нијјэтиндән,
Сатгыны, јалтагы хэјанэтиндән,
Шејтаны һәр ишдә шэриндән таны.

Неч ајры дүшмэсин сирдаш, сирдашдан,
Гарталы гајадан, кэкклији дашдан,
Сааты дашындан, нишаны гашдан,
Инсаны алнынын тэриндән таны.

Ај Шамил, кишини анчаг ишиндән,
Зенэни арындан, кэл-кедишиндән,
Аты сағрысындан, чэлд јеришиндән,
Ели икидиндән, нэриндән таны.

ГАРАБАҒА НӘҒМӘ АХЫР

Маһнылар мәскәни, нәғмә дијары
Гарабағтәк муғам очағы һаны?
Дилдә дастан ола нечә Чаббары,
Дүнјаја бәхш едә Бүлбүлү, Ханы...

Мурова гонаг ол, кәз Дәлидағы,
Дејим Гарабағын бу сирри нәдир?
Дағларын һәр јаны шефа гајнағы,
Һәр гајнағын сәси бир тәранәдир.

Булаглар чајлара сәф-сәф дүзүлүр,
Она кәл-кәл дејир аран торпағы,

Дагдан Гарабага нэгмэ сүзүлүр,
Бэс нечэ олмасын муғам очагы?!

БАБАМ БЕЛЭ ДЕЈӨРМИШ

Истәјирсән бал-чөрәк,
Ал элинә бел-күрәк.
Ачы көрсән тәк јемә,
Гој ортаја, бол чөрәк.

Чәнән гызанда, сахла,
Ағлын азанда, сахла.
Әлин өзкәјә һагсыз
Гују газанда, сахла.

Јарадыбды дил гәза,
Башы вериб күдаза.
Бачарыб вер гадаға,
Нә бәла көр, нә чәза.

Һәр шәләјә нә бел бүк,
Нә сызылда, нә бүзүк.
Јохдур әсла, көтүрмә
Миннәт гәдәр ағыр јүк.

Гартал милчәк овламаз,
Пәләнк сичан говламаз.
Көпәк горхаг олмаса,
Гујруғуну товламаз.

Овчуја бир көз дә бәс,
Арифә бир сөз дә бәс.

Ачы сөзүн јанында,
Алов әбәс, көз әбәс.

АНАМЫН ӘЛЛӘРИ

Ана, әлләринә мән һәр баханда.
Көзүмдә чанланыр санки бир аләм..
Елә бөјүк гүдрәт, һикмәт вар онда
Ачизди јазмаға, ачизди гәләм.

О әлләрини үстә мин иш јағыбды,
Әлли ил ишләдиб чәһрә, дарағы
Өмүр боју инәк, гојун сағыбды,
Дост сечиб дәрјазы, чини орағы.

О әлләр әјриб өзү сачағы,
Мин дәфә палтара јамаг салыбды.
Кәләф етсин дејә ачыб јумағы,
Бојајыб рәнкини отдан алыбды.

О әлләр һәмишә зәһмәт көрүбдү,
Олуб бачарығы, чох истә'дады.
Сичим, чарыгбағы, чаты һөрүбдү,
Једирдиб бөјүдүб доггуз өвлады.

О адсыз әмәкдар мүәллим әлләр,
Јүздән чох шакирдә өјрәдиб халы.
Елми дәрәчәсиз о алим әлләр,
Тоһујуб кәбәни, вәрнини, шалы.

О әлләр гәдәрсиз шәддә, килими,
Өзү дардан асыб, өзү кәсибди.

Биримизин башы аҗрыҗан кими,
Гонуб үстүмүзә заҗ-заҗ әсибди.

Илаһи! О әлләр нәләр етмәди,
Һәҗатда де дүчар олмады нәҗә?
Һа чалышды, һеч вахт иши битмәди,
Ғышда одун җарды, күрүдү пәҗә.

О зәриф әлләрдә мин дастан җатыр,
Чәтиндән, чәтинди тәрәннүм етмәк.
Мин бәлли олмаҗан шәһрәт-шан җатыр,
Јохду сөзләримдә зәррә бәр-бәзәк.

Әзиздән, әзизди анамыз бизә,
Ғәлә ишләмәҗә сәбри вар онун.
Ғанунтәк бахырыҗ дедиҗи сөзә,
Көзүмүзүн үстә җери вар онун.

Фәҗәт, о чәфакеш, инчи әлләрин
Бачарыб ишини көрә билмәрик.
Ғүнәри олса да биздә мин нәрин,
Јенә дә борчуну верә билмәрик.

ЈҮҚЛӘР

ҒурҒушун шәләси чәкмәҗә нә вар,
Белинә көтүрүб кәзибди инсан.
Дашыҗыб җеринә төкмәҗә нә вар,
Белә ағыр-җүкә дөзүбду инсан.

Бә'зән җүкә дөнүр ел-оба дәрди,
Мәрдләр чәсарәтлә кирир алтына.

Үрәкдә ел жүкү чәкмәк һүнәрди,
Икидәм дејәни бу јолда сына.

Һамыдан горхулу миннәт жүкүдүр,
Көклү гајадан да чох-чох ағырдыр.
Белә бәд жүк баша төһмәт жүкүдүр,
Бојуна жүкләнир, гәлби агрыдыр.

НӘ ҮЗ, НӘ АСТАР

Мән чох фикир вермишәм,
Һәјатда еләсини
Сынамышам, көрмүшәм:
Иши сәндән ашарса
Тој күнүндә ағла де,
Дәсмал алыб ағласын.
Јас јериндә бағла да,
Ал кејиб, ал бағласын.
Јарамасын ишинә,
Ја да етдијин һөрмәт
Јатмајанда дөшүнә,
Дәмир чарыг кејәчәк.
Дишләринин дибиндән
Кәрә, күрә—нә чыхса
Үнванына дејәчәк.
Дини јох, иманы јох,
Ағзынын гајтаны јох.
Баш сындыран анламаз
Нә јуванын гушудур.
Үзү чајлаг дашыдыр
Һара кәлди дүртүләр.
Бирчә анын ичиндә

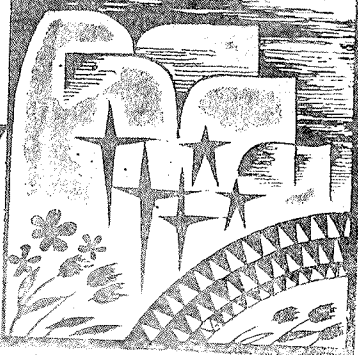
Һәм ағлајар, һәм күләр.
О, тәпәни көрәндә
Шишиб санки дағ олар.
Даға ғаршы кәләндә
Јумрулуб јумағ олар.
Нә өлүјә һај верәр
Нә диријә пај верәр.
Нә әт олар, нә балығ,
Нә сүрфәдә урвалығ.
Үзүнә мин үз тахар,
О нә үздү, нә астар.

А П И

АПИ—доғма, әзиз ад!
АПИ—гајнар, шән һәјат!
АПИ—зәкаја ганад!
Устад јетирән устад!
Гојнунда бир мајаксан
Доғма Азәрбајҗанын,
Камалын бәләдчиси,
Шә'ләсисән зәканын.
Мүәллим—бөјүк устад!
Мүәллим—шәрәфли ад.
Мүәллим—партијанын
Әскәри, сағ әлидир,
Мүәллим инсанларын
Гәлбинин һејкәлидир.
Фәһләнин һүнәриндә
Мүәллим әмәји вар.
Колхозчу зәфәриндә
Мүәллим әмәји вар.
Даһинин дүһасында,

Эмелиндэ, ишиндэ,
Шанлы коммунизмэ доғру
Еллэрин жүрүшүндэ
Мүэллим эмэји вар.
Мүэллимин һамыја,
Һамыја көмөји вар.
АПИ—доғма, эзиз ад!
АПИ—гајнар, шән һәјат!
АПИ—зәкаја ганад!
Инсан јетирән устад!

Дордлукләр

Учалар зирвәҗә елн көзүндә
Онун нәбзи илә нәбзи вуранлар.
Һамыдан хошбәхтдир бу җер үзүндә
Халгын үрәҗиңчә җува гуранлар.

Фәхр сәлә—чәрәҗин чыхса да дашдан,
Мишкетли шәрбәтдән зәһәр җахшыдыр.
Тәкликдә элиңә кечәи газанчдан—
Елиңлә чәкдиҗин зәрәр җахшыдыр.

Сән мәним көзүмдә Агры дагысан,
Гөлбини алынмаз Агры дагысан.
Дилиңдән «һә»сөзү ешитмәҗинчә,
Үрәҗимдә ешгин агры дагысан.

Дәрдим сәнә олмур бәс, инди ниҗә?
Һалымы сормурсан бәс инди ниҗә?
Сәлә, ситәминин сәбәби нәдир,
Демирсән бу пәлә бәсинди, ниҗә?

Инчиди дағларын чичәҗиңдә нәм,
Күлүңдән ширә чәк, чичәҗиңдән әм.

Наглысан өјүнүб дејесен көзөл,
Мөн дө бу дагыларын чичөјиндөнөм.

Барса бир күнаһым гына јар мөни,
Инсафы олмајан гынајар мөни.
Өгјары дограјан хәнчөр олмушам,
Де, нијө гажтардын гына, јар мөни.

Күчүн олсун дејө һәр саат, һәр ан
Чалыш ирадөндө олмасын кәсир.
Сиррин үрөјиндө әсирди, инан!
Атәһ өзүн она оларсан әсир.

Көрдүм кәлиб кечдин о дүздән белә,
Әлимдән од дүшдү о дүздән белә.
Мөн гәлбдән јанмышам, де, нијө көзөл
Сәни јандырыбды од үздән белә?

Горхурам арада о думан гала,
Јенә гәлбим ондан од уман гала.
Бирчө бахышындан јаныр чијәрим,
Санки долдурублар оду мангала.

Кимин үрөјиндө селсә гәрәзи,
Арада наһаг ган әкәр һәмишә.
Инсанын әмәли гәлбә тәрәзи,
Ағылла көз чәкәр ону һәмишә.

Јер үзүнү долан, гарыш-гарыш көз,
Дағын нә ләззәти булагсыз, чајсыз?
Дамдасыз бир дәрја јарана билмәз,
Дәрјасыз дамлалар һөјатда сәјсыз.

Сөз дө хәнчөр кими ити кәсәрди,
Јерсиз јаранмајыб әфсанә, нағыл.
Һәр аталар сөзү бүтөв әсәрди,
Төчрүбө бүлөвлү гылынчды ағыл.

Инсан чәми бәхтин атыны минди,
Каһ ирәли сүрдү, каһ дөндү кери.
Сағламлыг јох олду—гәдри билинди,
Икид елдән кетди—көрүндү јери.

Үч шејдир үрәји гәмә бүрүјән:
Үмидсизлик, горху, бир дә ки, күнаһ.
Үч шејдир инсаны јыхыб сүрүјән:
Сәраб дүшкүнлүјү, пахыллыг, тамаһ.

Үч шејдир дүнјада баш учалығы:
Хејрхәһлыг, инсаф, элин зөһмәти.
Үч шејдир кәтирән тез гочалығы:
Тәнбәллик, пахыллыг, елин төһмәти.

Пахыллыг—үрәјин силинмәз пасы,
Сатгынлыг—гејрәти хәрчләјән базар!
Алчаглыг—инсанын јасыдыр, јасы,
Наданлыг—дәрмансыз азардыр, азар!

Хошбәхтлнјин јолу чәтин јохушду,
Чыханда јорулуб дизләрин әсәр.
Бәдбәхтлик елә бир ганадлы гушду,
Бир анда башынын үстүнү кәсәр.

Шәр һавасы чалан, биләсән кәрәк
Өзкә көк үстүндә гурулан дејил.
Хәјанәт ејләмиш буланыг үрәк
Һавајы әлләшмә, дурулан дејил.

Аталар сөзүнә нә шүбһә, нә шәкк,
Һамысы һәјатда сынаныбды бил.
Тикан үстә кәзмәк, даш јүкү чәкмәк
Ганмаз гандырмагдан чәтин иш дејил.

Ијнә өз-өзүнә из гоја билмәз,
Онун архасында сапы кәрәкдир.
Дишләр һырылдайыб дајана билмәз,
Она додаг кими гапы кәрәкдир.

Вахтында ғајтарсан алдығын борчу,
Дөшүнә дөјмәјин инан, һәдәрди,
Һәр кәс бачардығы ади ишди бу,—
Инсанлыг борчуну вермәк һүнәрди.

Јарындан ајрылан, тапыб тәзә јар,
Үрәји севиниб күлүнчә ағлар.
Гәлбиндә јаранар дағларча губар—
Елиндән ајрылан өлүнчә ағлар.

Дәјишиб әввәлки хасијјәтини,
Мәләк бирдән дөнүб илан олармыш.
Сәрвәтә дикәндә өз нијјәтини,
Гәлбин етибары јалан олармыш.

Үрәк тәкчә севинч дашыја билмир,
Гәмлә дә јүкләнир, кәл данышаг дүз.
Дүнја да ејни чүр јашаја билмир,
Бир јаны кечәдир, бир јаны күндуз.)

Мән елә билирәм будур һүнәри:
Көзләр гәлб сөзүнү кизли дејәнди.
Јар бахышы алов, јар кирпичләри
Гәлбимин одуну јелпикләјәнди.

Дағ сорушду:—Нәјин мәсти олмусан,
Нијә көзләринин јухусу кәлир?
Сөјләдим:—Үстүндән кечиб севдијим,
Сәндән назлы јарын гохусу кәлир.

Әс күлөк, әс күлөк, дајанма, аман!
Дурмушам, сән мәни дејиб көлмисән.
Гөлбимдә енгини чошдурдун јаман;
Егини, јар үзүнә дејиб көлмисән.

Дөнмүсән әлчатмаз узаг уладуза,
Мәним исти јайым гөлбиндә гыншды.
Шахталы үрәјин дөндүкчә буза,
Онуи сојуғундан синәм алышды.

Дәрзи өз ишини өјмәсини гәти,
Бир дөфә көзүнү көзүмә дикдин;
Нә көзир ијәнин белә һикмәти,
Бахышында енгин гөлбимә тикдин.

Бу кечә Ај јаман чох ишығлыды,
Елә бил һүсүнә гәндә тахыбды.
Билдим ијә белә јарашығлыды,
Она назлы јарын көзү бахыбды.

Нижәтини тез баша јетирсини дејә,
Һәмшә дәмири исти икән деј.
Дәрд-бәлә јанындан өтүнсүн дејә,
Нәфсини чиловла, тамаһын сөј.

Һәјатын сынанмыш тәчрүбәсидир:
Дама-дама ахыб көлдән чох олар.
Бу сөз һәгигәтин, һагғыи сәсидир:
Дадыла-дадыла дәрја јох олар.

Черәјин олмаса, сүфрә башындан
Бирдән јоха чыхар черәк «достлары».
Горхмајыб дүшмәнин зорба дашындан,
Она сино көрәр үрәк достлары.

Вечинә алмады палыд һеч нәји,
Өз гурду палыды пчиндөн јыхды.
Балтанын ағачдан олду дөстәји,
Ахырда ағачын гәними чыхды.

Пахылын гоншусу ипәк кејәндә,
Гөлбини гара дон кејиб ағлады.
Јетимни гарнына төпик дөјәндә,
«Вај архам!» «Вај архам!»—дејиб, ағлады.

Миннәтли кабабы өсла јемәрәм,
Голтуға сығынсам дүнјадан итим.
Атасыз галана сағыр демәрәм,
Гујруг булајанды јетимдән јетим!

Әзиз Вәтән—мәһрибаным, ај анам,
Көшијиндә, јатмамышам ојанам.
Хани көзлә сәнә бахан ким олса,
Онун гоша бәбәјини ојанам.

Чәмән чичәк ачыб—јазы, сев ниди,
Гөләм вәндә көлиб, јазы севинди.
Шавлы Октјабр көләндән бәри
Халгымын әбәди јазы севинди.

Кәл даға көклијә, гартала да бах,
Көр нечә галыбдыр гар талада, бах.
Бурда инсан гојур дағы дағ үстә,
Гартал икидә бах, гартал ада бах.

Јаз колди Ағдамын күлдү чәмәни,
Ачылды чичәкли күллү чәмәни.
Көздикиә өзүнә һејран ејләди,
Новрузлу, Чәмәли, Күллүчә мәни.

Бизим дагда үч булаг, үч нов ады,
Ел дүзөлдүб ахыр жөнү новады.
Гафгазда үч дилдө жазыб охујан
Ады дастан олан Сајат Новады.

Кин-гәрәзи олмаз һирсли оланын,
Нә олса бирчә ан дилиндә олар.
Сөзү сахта шәкәр, гәлби иланын
Јаманлыг һәмишә әлиндә олар!

Елин тәрәфиндә, тајында дурмаг,
Кимә нәсиб олса сајылар мәтин.
Халгын үрәјиндә бир јува гурмаг.
Мин еви тикмәкдән чәтинди, чәтин.

Сүфрәндә ән дадлы тикән олмушам,
Үрәк сөкмәмишәм, тикән олмушам.
Дедин сәндән ајры дөзә билмирәм,
Бәс нијә кезүндә тикән олмушам?

Өјрәндим чананын бағданды јолу,
Сорушдум демәди, бағ данды јолу.
Арајыб ахтарды тана билмәди
Шамилли үзүнә бағланды јолу.

Кәклик јенә гонуб, оду дашдады,
Нашы овчу нијә ону дашдады,
Мәнә бахды «га-га» чәкиб охуду,
Көрдүм гәлб севинчим дашадашдады.

Кедәк күллү баға, күл дүшән јерә,
Һәмишә апараг күлү шән јерә.
Дәриб күл дәстәси ајаг басмышам,
Кезәлләр јығылыб күлүнән јерә.

Овчу кечди, көрдүм мејли ганады,
Ох атды бүлбүлүн дүшдү ганады.
Жердөн күлө бахыб фəган ејлөди,
Мəнə елə кəлди гəлбим ганады.

Дəјирманда үјүдүлмөз тəзə дөн,
Апар гурут, ону кəтир тəзəдөн.
Мејлин варса говургаја, говута
Көрөк гыза, сач ичиндə тəзə дөн.

ЧИНАСТЫ БАЈАТЫЛАР

Бөһс етмәјә,
Киришмә бөһс етмәјә.
Вәтәнә чаны ғыјсам,
Горхурам бәс етмәјә.

Бағ дады,
Бағ ләззәти, бағ дады.
Дәјишмәрәм кәндими.
Версәләр мин Бағдады.

Ја шама,
Дөн чыраға, ја шама.
Ел гәдрини билмәсән,
Наһаг јерә јашама.

Вармы јахшы?
Дөвләтми, вармы јахшы?
Чәкәсән ел тәсиби,—
Де бундан вармы јахшы?

Сачаг кәрәк,
Сап кәрәк, сачаг кәрәк.

Чалышыб сөндүрмөжөк,
Елдө нур сачаг көрөк.

Нө гашам,
Нө үзүжөм, нө гашам.
Пешөм ели севмөкди,
Бу сөнөтдө нөггашам.

Елсевәр,
Чалышыб ол елсевәр.
Вәтөнннн севәни
Оба севәр, ел севәр.

Елө јандым,
Күл олдум, елө јандым.
Бир она јанмырам ки,
Һөмишө елө јандым.

Үзүм ағ,
Үзүм гара, үзүм ағ.
Ел ичиндө һөмишө
Қаш олајды үзүм ағ.

Дашы јар,
Гајаны јар, дашы јар.
Кимши варса гејрәти
Вәтән дәрди дашыјар.

Газан асан?
Демирөм газан асан.
Көрөк ел рәғбәтннн
Зәһмәтлө газанасан.

Оду кәлди,
Јара бах, оду кәлди.

Јаралы үрәјимин
Алову, оду кәлди.

Јај хына?
Нә сүрмә, нә јај хына.
Белә етсән горхурам
Көзәллијин јајхына.

Овунду,
Гәлбим сәнин овунду.
Ону гојма ағласын,
Өзүн кирит, овундур.

Кәс инчә,
Кәс башымы, кәс инчә.
Инсаф ејлә бир «һә» де,
Үмидими кәсинчә.

Гар ғыша,
Јарашыгды гар ғыша.
Дилниң «чан» јарашыр,
Өјрәнмәсин гарғыша.

Һөрмәни,
Бармаг һөрәр һөрмәни.
Көзәл, өз гәлб евинә
Хәјалыңла һөр мәни.

Бүзмә кәл,
Додағыны бүзмә кәл.
Анам бахыб шад олар,
Кеј әјиниң бүзмә, кәл.

Күл кәзә,
Јајылыбды күл кәзә.

Күл ичиндә севәп кәс,
Кәрәк бирчә күл кәзә.

Јар ајды,
Јар улдузду, јар ајды.
Гәлбимдәки јараны
Лоғман олуб јарајды.

Көрүшү,
Нејирәм бу көрүшү.
Дедим, көрүш, ода јан,
Та демәдим көр, үшү.

Охујарды,
Назлы јар охујарды.
Ох атыб кирпичиндән
Јајымда оху јарды.

Үзү јола,
Дурмушам үзү јола.
Јар көлиб «өл» десә дә,
Оларам үзү јола.

Од өзүм,
Алов сонсән, од өзүм.
Сөјлә нечә јараныб
Үрәјиндә о дөзүм?

Од әчәл?
Нә гылынч, нә од әчәл.
Бир бахышла чанымы
Һәр күн алыр о дәчәл,

Он азды,
Әлли чохду, он азды

Мәни ода галајан
О ишвәди, о назды.

Һәјәчан,
Гәлбимдә вар һәјәчан.
Көз гырпмадан гыјарам
Јар дедији «һә»јә чан.

Јанашыг,
Кәдик тилә јанашыг.
Әсли кечиб бу јердән,
Кәрәм кими јан, ашыг.

Јелә сәр,
Ал дәсмалы јелә сәр.
Бәри дөндәр үзүнү,
Рәгиб јандан јел әсәр.

Кәл сәнәм,
Көзләјирәм кәл, сәнәм.
Гәрг оларам лејсана
Көзләринә кәлсә нәм.

Дүј мәни,
Телләринлә дүј мәни.
Сән Әсли ол, мән Кәрәм,
Кәлиб ачым дүјмәни.

Киләвар,
Јенә әсди киләвар.
Сөјлә, нијә, көзәлим
Јанағында килә вар?

Күл әбәсди?
Сөјләмә күл әбәсди.

Булбүлүн дүз илгары
Солунча күлө бөсди.

Учала,
Бош сөзү аз учала.
Инсан кәрәк зәһмәтлә
Ел ичиндә учала.

Дил инди,
Гој данышсын дил инди.
Ширин бечә балыды,
Јохса сәнин дилинди?

О дајанды,
Гәлбимдә од ојанды.
Көз көзә саташанда
Мән јандым, о да јанды.

О да јазды,
Јазырдым, о да јазды.
Мән ону гызылкүлә,
О мәни ода јазды.

Лә'л идим,
Көвһәр идим, лә'л идим.
Јар мәни мис ејләди,
Кечә-күндүз ләлидим.

Нәғмә кара,
Јетишәр нәғмә кара,
Қим көрсә јурдумузу,
Дөнәр бир нәғмәкара.

Сары чичәк,
Ағ чичәк, сары чичәк.

Гөлбимә ох атмысан
Јарама сары чичәк.

Бир дәнәм,
Сәнсэн мәним бир дәнәм.
Гәм-гүссәдән кәлмәсин
Көзләринә бир дә нәм.

Лә'лимә,
Десә дә бах лә'лимә.
Вәфасы олмајанын
Архасынча ләлимә.

Од ада,
Үрәјимдә од ада.
Бир сөндүрән сел олуб
Јетишәјди о дада.

О дахалдан,
Јар чыхды о дахалдан.
Үрәјим елә јанды
Од дүшдү ода халдан.

Он дәфә,
Дәфчи, вурмаз он дәфә,
Азды јара бир күндә
Гурбан олсам он дәфә.

О дики,
Нечә чыхым о дики.
Бир үрәкдә севкидән
Ола билмәз од ики.

Оду јохса?
Көрүнән оду јохса?

Көздән јаш чыха билмәз,
Үрәјин оду јохса.

О дујанды,
Дәрдими о дујанды.
Үрәјим алышанда,
Гөлбинин оду јанды.

Чиләди,
Гыш дүшүбдү, чиләди.
Көзләриндән назлы јар
Үстүмә од чиләди.

Чимәнә бах,
Чичәјә, чимәнә бах.
Сүбһ чагы шендә кәзиб
Ајагы чимәнә бах.

Хәзи нә?
Ипәји нә, хәзи нә?
Инсана вар, нә пул јох,
Ағыл олар хәзинә.

Чијини,
Демә сөзүн чијини.
Достун јүкү әјәндә,
Сөјкәк ејлә чијини.

Чәп иши,
Чалыш көрмә чәп иши.
Сәнә әһсән демәзләр
Фил ејләсән чәпиши.

Гах ачы,
Гахда олмаз гах ачы.

Сүрфүллүжө дад верэр,
Гышда этин гахачы.

Јананда вар,
Һәр нә вар, јананда вар.
Од тутуб түстүләнән,
Алышыб јанан да вар.

Көјчө килим,
Тохујар Көјчө килим.
Һәмишә бир-бириндән
Гој кәлсин көјчәк илим.

Көјчө киши,
Јетириб Көјчө киши.
Халгларын сых достлугу
Бу јерин көјчәк иши.

Көјчө көмүр,
Јандырмыр Көјчө көмүр.
Һәр евдә газ алышар,
Ел сүрүр көјчәк өмүр.

Тахт ара,
Ел бәјәнән тахт ара.
Әкәр чалан дејилсән,
Мизрабыны тах тара.

Нәрә мин,
Көһләнә мин, нәрә мин.
Ким нә дејир гој десин
Өз күчүнә нәр әмин.

Ширәдән,
Шир алданмаз ширәдән.

Өјрөнбди эт јесин,
Јемәз, вермә ширә дән.

Лејсана,
Дүшәр селә, лејсана.
Вај о кәсин һалына
Јапалағы леј сана.

Дүз дән ал,
Дүз тохум ал, дүз дән ал.
Ағыз ачма әјријә,
Һәр нә алсан дүздән ал.

Үздән үз,
Күлү дөрсән үздән үз.
Нә күл галар, нә чичәк,
Утанмаса үздән үз.

Дән кедәр,
Дәјирмана дән кедәр.
Дашы ишләр, чаг-чагы,
Ғулаглары дәнк едәр.

Чәмә нә?
Дејин кәлсин чәмә нә?
Ғаја дағда көзәлдир,
Күл јарашыр чәмәнә.

О доғулду,
Хош күндә о доғулду.
Дүшмәнә баш әјмәди,
Дедиләр, од оғулду.

Ел дашы јар,
Елә тик, ел дашы јар.

Халгына тэсиб чэксэн,
Јукуну ел дашыјар.

Елатды,
Кэлэн көчдү, елатды.
Халга хаин оланы
Өз ичиндөн ел атды.

Елө чөлө,
Ким турса елө чөлө -
Ахырда дара чөкиб
Јетирер ел өчөлө.

Эз, бәри кәл,
Дүшмәни эз, бәри кәл.
Өзәлдән сән олмусан
Дилимин әзбәри, кәл.

Халиси дәр,
Күлү сеч, халиси дәр.
Очагдан, оддан бетәр,
Гәлбими халг исидәр.

Ја шад ан,
Ја гәмли сан, ја шад ан.
Бирчә ону билирәм
Сәнсэн мәни јашадан.

Унут, дур,
Илгарсызы унут, дур,
Чалыш онун адыны
Үрәјинә унутдур.

Хал газана,
Ојунчу хал газана.

Көстәриб доғру јолу,
Һәмишә халг азана.

О думан,
Гој чәкилсин о думан.
Бах күнәшә, сән ону
Гәлбимдәки одум ан.

Од иши,
Алов иши, од иши.
Сусајырса тамаһа,
Чәкдир, чәкдир о диши!

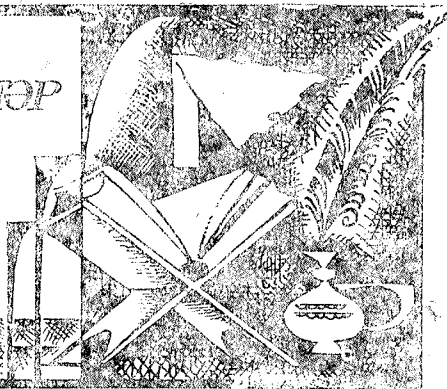
Оду јар,
Алову јар, оду јар.
Селә гаршы кедәрәм,
Сөјләсәләр оду јар.

О дәләр,
Үрәјими о дәләр.
Көзләријлә үстүмә,
Бир чан алан од әләр.

Од ала,
Од гырмызы, од ала.
Чанымы јар јандырыб,
Чәтин оддан од ала.

О да бахды,
Мән бахдым, о да бахды.
Көзләрим, елә билдим
Алова, ода бахды.

РУБАЙЛӘР

Ағач, ағач олмаз көкү олмаса,
Һәјат, һәјат дејил көркү олмаса.
Инсана, һәгиги инсан демәрәм,
Гәлбиндә халгынын јүкү олмаса.

Илһамым јурдумун өз илһамыдыр,
Көзүмүн ишығы халгын шамыдыр.
Ана да, бачы да, јар да ичиндә—
Гејрәт ел тәсиби, вәтән намыдыр.

Бу сөз мәним дејил, елин сөзүдүр:
Ән бөјүк бичлик дә дүзлүк өзүдүр.
Вәтәнә дүз олан, халга дүз олан,
Елин үрәјидир, ики көзүдүр.

Зәһмәтдир чөрәји, чөрәк ејләјән,
Һәјаты инсана кәрәк ејләјән.

Көзү көз ејлөјөн онун нуруду,
Төпөрдү үрөји үрөк ејлөјөн.

* * *

Биринин олса да кеф-дамағы чағ,
Буна күн кечирмөк дејерәм анчағ.
Сүд көлүндө үзмөк јашамағ дејил,
Вотонө хидмөтдир әсил јашамағ.

* * *

Қим-тамаһ дишини сазласа јаға,
Инанма ахырда шор тапа биләр.
Өз ајағ алтыны көрмәсә ловға,
Көзлү, итирәни кор тапа биләр.

* * *

Јаш, көһләнө миниб өмрү һағлајыр,
Илләрин ахышы бәнзәјир селә.
Агилләр јарадыб вахты сахлајыр,
Нашылар зәр вахты—совурур јелә.

* * *

Дөврәндө нәф үчүн лөвбәр саланлар,
Бир фыртына көзә дәјәндә гачар.
Чөрәји дизинин үстә оланлар,
Төрәзинин көзү әјәндә гачар.

* * *

Олмасын һеч кимдә ар аз, аманды!
Ешит сәсимизи Араз, аманды!

Әбәди бирләшсин бөлүнән үрәк,
Гој бир дә олмасын ара, аманды.

* * *

Араз ишыг—күнәш, Араз ај олду,
Дөндү бир чәпәрә ара зај олду.
Јол тапа билмәјән гәлбимә бахсын,
Үрәјимдән кечән Араза јолду.

* * *

Нәнәм нарын чәкди сача јағыны,
Алтында гондарды сачајағыны.
Ғалал чөрәјини јапды үстүнә.
Бабам сәмт гојмады сача јағыны.

* * *

Салды Бабәки гандала јағы,
Кедәндә доғрады гандал ајағы.
Деди:—Гүррәләнмә сарсыда билмәз
Мәним ирадәми, гандал, а јағы.

* * *

Апрел кәлән күндән Кәнчәдә јазды,
Гочаја да јазды, кәнчә дә јазды.
Даһи Низаминин гызыл гәләми
Беш өлмәз дастаны Кәнчәдә јазды.

* * *

Әфзәләддин дөнүб Хагани олду,
Шаирләр мүлкүнүн хаганы олду.

Сөздән инчи дүзүб гала јаратды.
Халгынын јолунда Халгани олду.

* * *

Кедиб узаг елдә—Ирагда галды,
Фүзули дә галды, Ираг да галды.
Әбәди мәскәни гәлбимиздәдир,
Демәсинләр биздән ирагда галды.

* * *

Навадарлыг едир һәрбә шәр инди,
Бу дүнја һамынын, һәр бәшәринди.
Сүлһүн кешијиндә нәр кими дуруб
Кәрәк ајыг олсун һәр бәшәр инди.

КИТАБЫН ИЧИНДЭКИЛЭР

ДЭЛИДАГЫН ШӨӨРЭТИ /поема/ 3

ҮРЭЖИМЭ ҮРЭК СӨЗҮМ

Тапа билмэдим	49
Кэлбэчэрдэ	50
Булаглар	51
Өјрэн	51
Ашыг Шэмшир	52
Күл инчэ	52
Олма	53
Үрөјимэ үрэк сөзүм	53
Елэ мэн дә бакылыјам	54
Кээди	56
Достларыма	57
Өлүм дә вар, өлүм дә	58
Чэк инди	58
Боз сөјүд	59
Ики огул	59
Евилмизин музеји	59
Ишыг ол	60
Синэ-синэ	62
Олжинэн	63
Сөз	63
Јеринэ	64
Үч бар	65
Дејирсэн	66
Лалаланды	66
Гәдирбилмәз	67
Өмүр јолу	67
Саман алтадан су јеридән	68
Гарга вә тојуг	68
Јар	69
Ширин чаны	70

ЕЛ-ОБАНЫН МЭНЭББЭТИ БЭСИМДИ

Ана тэбиэт	71
Сағаллам	72
Олмаса	73
Сәнсэн	73
Нәркиз	74
Кәлдим	75
Таны	75
Јана дурсун	76
Бәсимди мәним	76
Бура Кәлбәчәрдим?	78
Өлүнчә	78
Гаршылар	79
Ичиндә	80
Рәғбәт нәмәри	81
Галмыш	81
Бир нә?	82
Мән нәчијәм ки	83
Новруз	83
Тәки	84
Кәрәк	84
Бир дә сән	85
Билдир	86
Таны	86
Гарабаға нәғмә ахыр	87
Баһам бәлә дејәрмин	88
Анамын әлләри	89
Јүкләр	90
Нә үз, нә астар	91
АПИ	92
дӨРДЛүКЛӘР	94
ЧИНАСЛЫ БАЈАТЫЛАР	102
РУБАИЛӘР	114

Шамил Салим оглы Аскеров

ГОРНЫЕ ЦВЕТЫ

стихи, поэма

(на азербайджанском языке)

Шамил Салим оглы Әскеров

ДАГ ЧИЧӘКЛӘРИ

ше'рләр, поэма

Рәј'чи: филолокија елмләри доктору Гу
Хәлилов.

Редакторлары Фамил Мейди, Зүлфүгар Шаһсеван
Рә ы Гулијев. Бәдин редактору Н. Рәһимов. Те
ни Н. Гасымова. Корректору Ш. Мухтаро
ИБ № 1774

Җы ла га верилмин 9.04.86. Чапа нмзаланмын 2.09.
ФГ 12833. Кгыз форматы 70×90^{1/2}. Мәтбәә кагызы № 2.Әдә
гарн и тур. кәск чап үсулу. Шәрһи ч/в 4,39. Рәһкли шәр
ч/в 4,68. У нтәр в. 1,0. Тиражы 4500. Сифарини № 8
Гијмәти 60 әп.

Азәрбајчан ССР Дөвләт Нәшријјат Полиграфија вә Кит
Тичарәти Ишләри Комитәси.

„Көнчлик“ нәшријјаты Бақы, Һүсү һачыјев күчәси, 4.
3 №-ли Бақы Китаб Мәтбәәси, Бақы, Ә. Тағызалә
чәси, № 4.

Издагәльство „Гянджлик“. Баку, ул. Гуси Гаджиева, 4.
Бакинская книжная типография № 3, Баку, ул. А. Та
заде № 4

Enstîtuya Kurdî ya Qefqasyayê

Web:

<https://www.ensiklopediyakurdi.com/>

Tel.:

+7 918 073 48 79

